

**Адыгэ Республикэм
и Прокуратурэ иколлегие
тыгъуасэ зэхэсыгъоу
илагъэм мы къулыкъухэм
блэкыгъэ илъэсым
лофэу ышлагъэм
изэфэхьысыжъхэр
шашыгъэх.**

Илъэсым изэфэхьысыжьхэр ашыгъэх

2015-рэ ильэсым пшээрэлъ шхьалэу зыфагъэуцужьыхэрэм атегушылагэх. loftхьабзэм хэлъжаггэх АР-м и Плышхьэу Тхьаклушынэ Аслан, Урысы Федерациэм и Генеральнэ прокурор игуадзэу Сергей Воробьевыр, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, федеральнэ инспектор шхьалэу Плылужьу Адам, АР-м и Премьер-министрэх Къумпыл Мурат, хэбзэухьумэкло къулыкхуэхэм япашэхэр.

АР-м и Лышхъэ пэублэ псалъэ кышызэ республикэм илхэбзэгъуцугъэр къэухъумэгъэ-ным, ахышэ къолхъэ тын-ыхы-

гэхээр аукьяагэхүү дэо тхыль мин 17-м ехүү квалэклэхяаг, хэбзэгүүцуггэм диштэу ахэр зэхафыггэх. Прокуратурегэ АР-м и Парламент хильхыэггэ законопроекти 2-р депутатхэм аштаг. Шьолпыр ыки муниципальнэ шэпхэ базэхэр, актхэр федеральнэ хэбзэггүүцуггэм диштэу гэгэпсыггэнхэм күүлукьушлэхэм аналэ тыраггэ-тыг. Ащ даклоу нэгэ гумэклыгбо кызыпкылэрэ псэуллэ-коммунальнэ хызмэтым епхыггэу лöff зышлэрэ предприятиехэм хэбзэггүүцуггэм диштэу япшэр-рыльхэр аггэцклэнхэм, мыщкы-цылфхэм яфитыныггэхэр кэз-ухүүмэггэнхэр пшээрыллэ шьха-

иунашьоклэ «АР-м изаслуженнэ юрист» зыфилорэ щытхьуцлэр фагъэшъошагъ Краснодар краим ипрокурор шхьалэу Леонид Коржинек.

УФ-м ишольпырхэм япашэ-хэр, хэбзэгъэуцу зэлулэхэм ятхьаматэхэр, нэмыклхэри зыхэлэжьэгъэхэ семинар-зэлу-клэгъуу мы мафэхэм Москва зыгъылауэм изэфэхысыжьхэм и АР-м и Лрышхъэ къашыуцг.

— Экономикэ кыныгбохэм
ялэхъан къралыгбо күүлукъу
ыккы ведомствэ пстэуми ял
зэхэлъэ, зыккыныгъэ азыфагу
илъэу локъ эдэшлэн фæе, тшлэр
зэккэ зыфэгъэхыгъэр тил-
цыхфхэр ары, ар зышылдгъэ-

НЕПЭ КЪЫХЭТЫУТЫХЭРЭМ АЩЫЩХЭР:

Я 2-рэ нэклүбгьор

Къэбар зэфэшъхьафхэр.

Я 4-рэ нэклүбгъор

**Кіэлэегъаджэу Хъачмамыкьо Тэмарэ
фэгъэхьыгъэр.**

Я 6-рэ нэклубгъор

**Федеральнэ журналзу «КъушъхьэчIэсыр»
2014-рэ ильэсым къушъхьэчIэсхуэ хэгъэгум
ыпашъхьэ гъэхьэгъэшхохэр щызышIыгъэхуэ
ыльтытагъэхэм къатегушъхьэ.**

Апэрипшы́м Адыгеир ащыщ

Компаниеу «Медиалогия» зыфилорэр УФ-м и Президент 2013-рэ ильэсым ижъоныгьоклэ мазэ кышыгыгэ унашъохэр блэкыгыгэ ильэсым гьэцклагьэхэ зэрэхьугьэхэм лыплпгагь. Медиарейтингэу зэхичагьгэм кьэбар жьугьэм иамалхэм, пстэумкйи кьэклонлэ 22100-рэ, кьатыгьэ гьэгьэознэхэр арых шигьэфедагьэхэр, ахэмклэ зэфхьысыжьэхэр ышыгыгэх.

Лъэныкъо зэфэшхьафэу зыхэплагъэхэм эклэмкӀи Адыгеир апэрипшым ащыщ хуыгъэ. Экономикэм фэгъэхыгъэ унашъохэр зэригъэцэкӀагъэхэмкӀэ республикэм я 4-рэ чыплэр медиа-рейтингым шиубытыгъ. Свердловскэ ыкӀи Сахалинскэ хэ-кухэр, Санкт-Петербург ыпэ ишъыгъэхэр. Социальнэ Ӏофхэм афэгъэхыгъэ унашъохэм гъэцэкӀэнкӀэ я 7-рэ хуыгъэ. Свер-дловскэ хэкум, Санкт-Петербургу ыкӀи Краснодар краим апэрэ чыплэхэр аубытыгъэхэу ары «Медиагоигом» кы-зэритыгъэр. Къэралыгъо гъэлорышлэнымкӀэ ыкӀи псэуплэ-коммунальнэ хызмэтымкӀэ я 10-рэу Адыгеир шыты хуыгъэ.

Зэнэкъокъум хэлажьэх

Урысыем ошлэ-дэмышлэ лоф-хэмклэ и Министерствэ Адыгэ Республикэмклэ иотрядэу лыыхьун, кьэгъэнэжын лофхэм апылым иподразделениехэм яклымэфэ зэнэкьокьухэр Мыекьопэ районымклэ подразделениеу «Лэгбо-Накь» зыфило-рэм дэжэ шылэ мазэм и 29-м шырагъэжагъэх. Краснодарэ Шьачэрэ якомандэхэри ахэм ахэлэжэнхуэ кьырагъэблэгъа-гъэх. Нэбгырэ ирыл зыхьэхэрэ команди 6 эклэмклэ зэхашагъ.

Урьсым ошлэ-дэмышлэ лoфхэмкэлэ и Министерствэ Адыгэ Республикэмклэ иотрядэу лы-хьун, кьэгъэнэжьын лoфхэм апылым ипашэу, кьэгъэнэжьын лoфхэмкэлэ дунэе класс зилэ Алексей Носковым кьызыри-тыгъэмклэ, командэхэм ахэт-

хэр зэнэкьокьухэм ячэзыуи
4-мэ ахэлэжьэнхэ, тхьамыкла-
гом хэфагэхэр кьэгэнэжьы-
гэнхэмклэ кьулайныгьэу ялэр
кьагьэльэгьон фæе.

Зэнэжыокум хэлажыэхэрэм
зэралытэрэмклэ, ос цынэми,
ос хьотми ахэр агьэохуштхэл.

Адыгэ Республикэм зекло-
нымкӕ ыкӕи зыгӕпсэфынымкӕ
и Комитет кӕзыритыгӕмкӕ,
пӕрыцӕхӕмкӕ е жӕкӕ кӕ-
зыцыхӕхӕрӕм ащыцӕ мыкӕ
шӕобж хӕзыыхгӕр хӕпшыкӕу
нах макӕ хуыгӕ, зызыгӕп-
сэфыхӕрӕм цынӕпгончыгӕмкӕ
шапхӕу цылӕхӕр нах кы-
далытӕх хуыгӕ, Адыгеим
зеклонымкӕ ипредприятихӕм
ялтылохӕми пӕшорыгӕш
лофтыабзӕу адызӕрахыгӕхӕм
ащыгӕу кӕкӕуагӕ.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

ным, нэмык! бзэджэшлагъэхэм
апэшлуклогъэнымклэ прокурату-
рэм икьулыкьушлэхэм лфышхо
зэрашлагъэр кьыхигъэшыгъ.

— Хэбзэхуымэк10 кыулыкү-хэм я10 зэхэлъэу 10ф зэрэзэда-шагъэм иш1уагъэк1э республи-кэм шызэрэхыгъэ бзэджэш1э-гъэ хыльгэхэм ык1и хыльгэ дэ-дэхэм япчъагъэ проценти 6,2-к1э, гъогухэм къатехуьхыгъэ хуьгъ-шагъэхэм япчъагъэ процент 14-к1э нахь мак1э хуьгъэх, — кы1уагъ Тхьак1ушынэ Аслъан. — Джащ фэдэу 2014-рэ илъэ-сым республикэм ипрокуратурэ икыулыкүхэм ц1ыфхэм яшъ-хьафитныгъэхэр ык1и яфитны-

лау шытыг. Мы лъэныкъомкӀэ шапхӕхэр ӕогогъу миным ехурӕ блӕкыгӕз илӕсым аукъуагъӕху къыхагъэшыг. Ахъцӕ къолхъӕ тын-фыцын нӕшанӕ зыхӕл шӕлхӕ-хӕзӕз акт мини 2-м ехумӕ альэныкъокӀэ экспертизӕ ашыг, шыкӀагъӕхэр дагъэзыжыгӕх. Тызӕгусӕм, гумӕкыгъоу, шыкӀагъуу цылӕхэр дӕдгъэзыжынхӕ зӕртӕлӕкы-штыт сицыхъӕ тель. Тиреспубликӕ хӕхъоныгъӕхэр ышлынхӕм, лъӕлкъ ыкӀи дин загъурылонӕгз илпынын апае афуршгоу зылӕрӕ прокурорхӕм «тхашуегъӕспӕ» ясомӕ сшӕонгъу.

Республикэм и Лышъхьэ

гъупшэ хьуцтэп — джары УФ-м и Президентэу Владимир Путиным пшэрыль шхьалэу кыгъэуцугъэр, — кыхигъэщыгъ Тхьаклушынэ Аслъан.

АР-м ипрокурор шъхалэу Василий Пословскэм кызэри-луагъэмкIэ, УФ-м ипашэхэм кызэрагэнэфагъэу, цыфхэм ыкIи кьэралыгъом яфитынгъэхэр кьэухумэгъэнхэр, ахъщэ кьольхъэ тын-ыхыным пэшлукъгъэныр, бзэджэшагъэ зезыхьэхэрэм апэуцужыгъэныр блэкIыгъэ илъэсым япшэрылъ шъхалэу шытыгъ.

(Иклэух я 2-рэ н. ит).

Ильэсым изэфэхьысыжьхэр ашыгъэх

(ИкIуэх).

Прокуратурэм икIуыкIушIэхэм зэхашэгъэ уплэкIунхэм кIакилIуыкIу уголовнэ Iофи 127-рэ блэкIыгъэ ильэсым кIы-зэуахыгъ, IэнатIэ зыIыгъ пэцэ 2827-мэ дисциплинарнэ, нэб-гырэ 1501-мэ административ-нэ пшэадэкIыжь арагъэхыгъ. Хьыкумхэм зэхашынэу Iоф 2732-рэ алэклагъэхьагъ. Анахь шхьалэу кIыхэбгъэщын плэ-кIыштыр бзэджэшIэгъэ хьылтэ-хэм ыкIи хьылтэ дэдэхэм яп-чъагъэ республикэм нахь макIэ зэрэщыхуыгъэр ары. Зифиты-ныгъэ аукIуагъэхэм хэбзэгъ-уцугъэм диштэу Iэпылэгъу афэ-

хуыгъэх. ИкIыгъэ ильэсым про-куратурэм илофшIэн зэрэзехи-щагъэм ыкIи ащ зэфэхьысы-жъэу фэхуыгъэхэм уагъэрэзэнэу щытми, гумэкIыгъоу, шыклагъэу щыIэр джыри зэрэмымакIэр, ахэм ядэгъэзыжьын чанэу Iоф дашIэным зэрэфэхьазыгъэр В. Пословскэм кIыуагъ.

АР-м ипрокуратурэ блэкIыгъэ ильэсым Iофэу ышлагъэм осэшIу фишIыгъ нэужым гушIыIэ зыштэгъэ Сергей Воробьевым. ПсэупIэ-коммунальнэ хьызмэ-тым ыльэныкIокIэ щыIэ гумэ-кIыгъохэр дэгъэзыжыгъэхэр, гъомылапхъэхэм аусэс кIыдэ-мыклоеным, цыфхэм ялэжъапкIэ игъом ятыгъэным альпылIэныр прокурорхэм япшэрылIэ шхьа-лэу кIыгъэнэфагъ.

Владимир Нарожнэр, Лы-лужъу Адам, АР-м и Апшэ-рэ Хьыкум и Тхьаматэу Трэхъо Аслъан, УФ-м щынэгъончъэным-кIэ ифедеральнэ кIулыкIу и ГъэлорышIапIэу Адыгеим щыIэм ипашэу Олег Селезневыр, УФ-м и Следственнэ комитет республикэмкIэ иследственнэ гъэлорышIапIэ ипашэу Алек-сандр Глуценкэр, АР-м хэгъэу кIоцI IофхэмкIэ иминистрэу Александр Речицкэр нэужым кIэгъушылагъэх, 2014-рэ ильэ-сым прокуратурэм Iоф зэрэ-дашлагъэм изэфэхьысыжьхэм ыкIи тапэклэ пшэрылIэу зы-фагъэуцужьыхэрэм кIащыуц-гъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

Ермэлыкъхэм япчъагъэ хэхъошт

2015-рэ ильэсым кIыкIоцI Адыгеим ичIыплэ зэфэхьаф-хэм ермэлыкъ 460-рэ ащызэ-хашэнэу агъэнафэ. 2014-рэ ильэсым егъэпшагъэмэ, а пчъа-гъэр фэдIэ 1,7-кIэ нахьыб. Мыщ фэдэ Iофтхьабзэхэм язэхэщэн республикэм ипашэхэм мэхъа-нэшхо раты, ащ шIогъэшхо кIызэрахьырэр щыIэныгъэм кIыгъэлэгъуагъ.

Щылэ мазэм и 31-м Мые-кIуапэ ермэлыкIыщ шыкIуагъ: тикъэлэ шхьалэ ирайон анахь инхэу гупчэм, Михайловым ыкIи Чкаловым ацIэ зыхьырэ урамхэм адэжъ. МыекIуапэ ыкIи респу-бликэм ирайонхэм Iоф ащызы-шIэрэ предпIятиехэм, унэе пред-принимательхэм кIыдагъэкIырэ продукции зэфэхьафхэр бэ-дзэр уасэхэм анахь пыутэу цыфхэм ащэфынхэ амал ялагъ.

АР-м экономикэ хэхъоны-гъэмкIэ ыкIи сатыумкIэ и Ми-нистерствэ кIызэрэхигъэщыгъэ-мкIэ, цыфым анахь ищыкIэгъэ гъомылапхъэхэр осэ гъэнэфагъэ-кIэ ыщэфынхэ амал илэным фэшI мыщ фэдэ ермэлыкъхэм, сатыушыплэ чIыплэхэм япчъагъэ ахагъэхъошт.

Министерствэм ыгъэнафэхэ-

рэм ащыщ 2015-рэ ильэсым иапэрэ мэзищым кIакилIу кIэ-гъэлэгъон-ермэлыкъэу «Анахь дэгъоу тилэр» зыфилорэм изэ-хашэн. Мыщ кIырашэлIэщтых чIыплэ предпIятиехэм кIыда-гъэкIырэ промышленнэ ыкIи гъомылэпхъэ продукциер. Джащ фэдэу чIыплэ предприятие 15

зыхэлэжъэхэрэ Iофтхьабзэу «народнэ хьалыгъу» зыфилорэр лIагъэкIотэшт. 2014-рэ ильэ-сым кIыщегъэжъагъэу мы гъо-мылапхъэр кIыдзэыгъэкIыхэрэм уасэу агъэуцугъэмкIэ хьалыгъу мин 900 фэдиз IуагъэкIыгъ, цыфхэри ащ рыразэх.

(Тикорр.).

Мэхъанэшхо зилэ проект

Адыгеим икIэлэ шхьалэ промышленнэ парк щыгъэпсыгъэнымкIэ ыкIи ащ хэхъоныгъэхэр ышIынхэмкIэ республикэм Iэпылэгъу кIыфэхъунэу фэхъазыр тырку консалтинговэ-инвестиционнэ компаниешхоу «Orteksan» зыфилорэр.

МыекIопэ кIэлэ администра-цией ипресс-кIулыкIу кIызэ-ритырэмкIэ, мыщ фэдэ Iэпылэ-гъум имызагъоу, мы проек-тым инвесторхэр кIыхэгъэлэ-жъэгъэнхэмкIэ, егъэджен лек-циехэр ыкIи семинархэр зэхэ-щэгъэнхэмкIэ тырку компанием ишIуагъэ кIыгъэкIон ыльэкIышт.

Гухэлэу ялэмкIэ, кIэлэ про-мышленнэ зонэм ичIыплэ хэхы-гъэ мыщ фэдэ парк шагъэп-сышт, ау ащ дакIоу нэмыкI лIэныкIохэми ахэплэщтых.

ЫпшэкIэ зигугъу кIэтшыгъэ компанием игенеральнэ пашэу Берксан БуюкIылдыз Iофэу

ашIэрэм МыекIуапэ имэр ши-гъэгъозагъ. Ащ кIызэриуагъэ-мкIэ, тикъэралыгъо ичIыплэ зэ-фэхьафхэм Iоф ашашIэ, ащкIэ опытышхо алэклэ. Ау Урысыем икIыблэ компание илIуыкIо апэ-рэу кIэкIуагъ.

Индустриальнэ парк гъэп-сыгъэным кIэлэ администра-цией ишIоигъоныгъэ зэрэхэлъыр кIыуагъ МыекIуапэ имэрэу Александр Наролиным. Ащ ишIуагъэкIэ экономикэм хэхъо-ныгъэхэр ышIынхэмкIэ амалэу алэклэлым хэхъошт, IофшIапIэ чIыплэкIэхэр кIызэуахыштых.

(Тикорр.).

Адыгеим апэрэу щакIугъ

Щылэ мазэм и 30-м Адыгэ кIэралыгъо университетым IэклIэб кIэралхэм яфакультет хэт Гупчэу IэклIыбым кIыкIы-гъэхэм ушэтынхэр зыщатыхэ-рэм шэпхьакIэхэм адиштэрэ уплэкIунхэр апэрэу щарагъэ-кIугъэх. Узбекистан, Таджи-кистан, Палестинэм, Афгани-стан, Украинэм ыкIи нэмыкI кIэралыгъохэм кIарыкIыгъэ нэбгырэ 54-рэ фэдиз ащ хэ-лэжъагъ.

Урысыбзэм, Урысыем ита-рихь, УФ-м ихэбзэгъэуцугъэ шхьалэхэм афэгъэхыгъэ уплэ-кIунхэр статусэу кIаратынэу зыфаехэм елытыгъэу зте-фыгъэхэу тикъэралыгъо кIы-хьагъэхэм атыгъэх.

Ушэтыныр сыхьатитIурэ ны-кIорэ кIуагъэ, нэужым IофшIа-гъэхэр ауплэкIужьыгъэх. ЛIэпкIэхэм язэныбджэгъуныгъэ и Урысые университетымрэ Адыгэ кIэралыгъо универси-тетымрэ зэзэгъыныгъэу зэда-шыгъэм елытыгъэу ушэтыныр

зытыгъэхэм ыпэкIэ зигугъу кIэтшыгъэ Урысые универси-тетым исертификат кIаратышт. Тихэгъэу ичIыплэ пстэуми ко-щын IофхэмкIэ кIулыкIоу арыт-хэм мы сертификатыр ащыб-гъэфедэн плэкIышт.

— Зыцагъасэхэрэ курсхэр амыкIухэзэ тестыр ашIын альэ-кIышт, ар зытыштхэм ящыкIэ-гъэ шIэныгъэхэр алэклэпхэмэ, — кIыхагъэщы Адыгэ кIэралы-гъо университетым илофышIэ-хэм.

КIыхьагъэхэм янахьыбэр республикэм IофшIапIэ кIыща-гъотынэу кIэкIох. 2014-рэ ильэ-сым Iоф ашIэн фитыныгъэ кIязытырэ патент 5326-рэ Ады-геим шагъэпсыгъ. 2013-рэ ильэ-сым пчъагъэр мини 2-м еху хууштыгъэ. Мы ильэсым кIы-шыублагъэу патентыр ыкIи нэ-мыкI статус кIэкощыгъэм кIы-ратыным пае кощын IофхэмкIэ Федеральнэ кIулыкIуым тхьл гъэнэфагъэу Iэклагъэхьан фа-ехэм анэмыкIэу урысыбзэр зэрэшIэрэр кIэзыушыхьатырэ тхьапэр алыгъын фае.

(Тикорр.).

КIэлэеджэкIо миллион фэдиз хэлэжъагъ

Къэбар къэтыкIэ шыкIэм ыльэныкIокIэ кIэлэеджакIохэм шIэныгъэу алэклэпхэм ахагъэ-хъоным, ащ епхыгъэ сэнэхъат-хэм нахь зыкIыгъэIэтыгъэным пае зэхашэгъэ Урысые Iоф-тхьабзэу «Час кода» зыфилорэм изэфэхьысыжьхэр кIэнэфа-гъэх. Ар тыгъэгъазэм и 4-м кIыщегъэжъагъэу и 12-м нэс шылагъ. УФ-м гъэсэныгъэмрэ

шIэныгъэмрэкIэ и Министер-ствэ, УФ-м зэпхыныгъэмкIэ ыкIи коммуникация жьугъэхэм-кIэ и Министерствэ, къэбар къэтыкIэ-угъоикIэм ыльэныкIо-кIэ Iоф зышIэрэ компаниехэм ялIуыкIохэр арых Iофтхьабзэм кIэщакIо фэхуыгъэхэр.

Урысые еджэпIэ мин 35-рэ фэдизмэ информатикэмкIэ хэ-ушхьафыкIыгъэ егъэджен сы-

хьатхэр ащызэхашагъэх. УФ-м гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ зэригъэуэфы-гъэмкIэ, Приволжскэ Федераль-нэ шьолырым икIэлэеджакIо-хэр арых анахьэу мы Iофтхьаб-зэм хэлэжъагъэхэр. Ахэр нэб-гырэ миллиони 2 фэдиз ху-щтыгъэх.

Джащ фэдэу Темыр-Кавказ федеральнэ шьолырым щы-щэу кIэлэеджэкIо нэбгырэ мин 540-рэ фэдиз хэлэжъагъ. КIыб-лэ федеральнэ шьолырым

информатикэмкIэ зэлухыгъэ еджэгъу сыхьатхэм нэбгырэ мин 503-рэ фэдиз, Крымскэ федеральнэ шьолырым кIэлэ-еджэкIо 37644-рэ ахэлэжъа-гъэх.

— Къэбар угъоиным, къэты-кIэм тищылэныгъэкIэ мэхъанэу илэм хэхъо зэпыт, ильэс къэс мы лIэныкIомкIэ шIэныгъэ куу зилэ цыфхэр тищыкIагъэх. СIошъ мэхуэ Iофтхьабзэу «Час Кода» зыфилорэм ишIуагъэкIэ кIэлэеджакIохэм программиро-ванием мэхъанэу илэр нахь кIагурылонэу. Ар непэрэ ма-фэм нахь агъэфедэу зэрэщы-

тыр зэхашIэнышъ, изэгъэшIэн нахь игъэкIотыгъэу ыуж ихъан-хэу тыщэгугъы. Iофтхьабзэм хэлэжъэгъэ ныбжьыкIэхэм ыпэ-кIи егъэдженыр лIагъэкIотэнэу, къэбар угъоиным, къэтыкIэм алэныкIокIэ сэнэхъатхэр кIы-хьахынуу тыфай, — ело УФ-м зэпхыныгъэмкIэ ыкIи комму-никация жьугъэхэмкIэ имини-стрэу Николай Никифоровым. Iофтхьабзэм кIыдыхэлъыта-гъэу, анахь егъэджен сыхьат гъэшIэгъон зэхэзыщэхэрэри агъэуэфыгъэх. ЗэкIэмкIи кIэлэ-егъаджэхэм ялофшIэн 470-рэ кIырахьылапгъ.

Мы ильэсыр кIызыхьагъэм щегъэ-жъагъэу муниципальнэ гъэпсыкIэ зилэ «Къалэу МыекIуапэ» гъогъуи 6 ма-шлом зыкIыщиштагъ, пкIыгъо зэфэхь-хьафхэм гъогъу 15-рэ кIакилэнагъ. Ахэм зи ахэклэдагъэп.

ГушIыIэм пае, 2015-рэ ильэсым щылэ мазэм и 26-м станицэу Хан-скэм иурамэу Гагариным ыцIэ зыхьы-рэм машинэ псынIкIэм машIоу шыкIа-дэгъагъ. Щылэ мазэм и 15-м кIути-рэу Калининым ифермэ машIом зы-кIыщиштэгъагъ. ЭлектрорыкIуапIэр зэ-

рээщыкIуагъэм ар кIыпкIырыкIыгъэкIэ энэгъух. Щылэ мазэм и 18-м Мые-кIуапэ иурамэу Короткэм хьамамэм кIыщыкIэнэгъагъ. ЗэренэгъухэрэмкIэ, хьакур лIэшыщэу зэрагъэплIыгъэм тхьаымакIагъэр кIыпкIырыкIыгъ.

МэшIогъэкIосэ кIулыкIуым хэтхэм шьусакIынэу, машIом зыкIымыштэнымкIэ

шапхъэу щылэхэм шьуадэмыхынэу кIы-шъуало. МашIом зыкIыштагъэу зышъу-лIэгъуыкIэ елбэтэу телефонэу N 1-мкIэ мэшIогъэкIосэ кIулыкIуым шьутеу.

МашIом зыкIымыштэным епхыгъэ IофыгъохэмкIэ, джащ фэдэу машIом зыкIымыштэным лIыплIэрэ кIулыкIуым илофшIэхэр тэрэзэу кIызэрэжъу-

дзэмыкIуагъэхэм япхыгъэ Iофыгъо-хэмкIэ цыхьэшIэгъу телефонэу Мые-кIуапэ щылэм: **56-80-78-м** е цыхьэ-шIэгъу телефонэу къалэу Ростов-на-Дону щылэм: **240-66-10-м** шьуатеон шьулIэкIышт.

МыекIуапэкIэ машIом зыкIы-мыштэным лIыплIэрэ кIулы-кIуым икIэралыгъо инспекторэу С.С. ДАВЫДОВ. Къалэу МыекIуапэ имэшIогъэкIосэ кIулыкIуым инже-нерэу Ф.А. АУЛЪ.

01-м КЪЕТЫ

Юфшланпэр зэблэпхъуным уфэхъазыра?

Урысыем шыпсэурэ цыфхэм япроцент 80-м ехъумэ Юф зыщашлэрэ чыплэр зэблахъун гухэлъ ялэх. Порталтэу «HeadHunter» зыфилорэм кыызэриты-рэмклэ, мыщ нахъыбэу егупшысэхэрэр илъэс 40 зыныбжыхэр арых.

Юфшланпэхэм ашылажьэхэрэм языщанэ зылут чыплэр ежхэм атемыгэпсыхьагъэу, нэмыкыр нахъ къякIуштыгъэу ары кыи-зэрашIошырэр. Джащ фэдэу Юфшланпэр зэблэзыхъу зышIоигъохэм ащыщыкIо ЮфшлэнкIэ лъэгэплэ инхэм анэсыгъэхэу, нахъ чыжьэу клон зымылэкIышт цыфхэр. ЗэупчIыгъэхэм языщанэ яЮфшланпэ зэблахъуным клэхъопсых, сыда плэмэ лэжьа-пклэу къагъахъэрэр ашIомакI. Урысыем шылажьэхэрэм яЮфшланпэ зэблахъунэу клэхъопсыхэ закъорэп, языщанэмэ ар кызыдагъэхъун альэкIыг. Процент 41-мэ нэмыкI чыплэ Iухъанхэм пае гъэсэныгъэу алэ-клэлъыр имыкIуштыгъэу ало. Ахэм ащыцэу процент 30-м фэдиз-

мэ а пэрыохъум идэгъэзыжьын яшъыпкъэу пылпынхэу гуцылэ зэратыжьы. Психологхэм кыизэралорэмклэ, цыфым иЮфшланпэ илъэситфы къэс зэблэхъун фае. Ауштэу ышIы зыхъукIэ, ыгукIэ зылъы-хъурэ Юфшлэныр кыигъотышт, лъэгаплэхэм анэсын ылъэкIышт. Цыфхэм Юфшлэн языгъэгъо-тыхэрэми зыныбж хэклотагъэр зыщылэжьэрэ чыплэр зэблэхъун гухэлъ зэрилэр дэеу алытэрэп. Ахэм ащыщ процент 40-мэ мыщ фэдэу цыф хэклотагъэ яЮфшланпэ аштэшт, ау процент 25-р ащ нахъ егупшысэхтых. Юфшлэныр зэблэзыхъунэу гу-хэлъ зышIырэм е нэмыкI Юф-шланпэ Iухъэхэрэм ушъхьагъу гъэнэфагъэ ял. Зыхэм ялэжьа-

пклэ ашIомакI, ау нэмыкI Юф-шлэн зэрамыгъотыштым кыихэ-клэу водительхэу е таксиим исэу чэщырэ лэжьэнхэ фаеу мэхъу. НэмыкI цыфхэм яныб-жыкIэгъум Юфшлэнэу кыыхахы-гъэр агукIэ апэблагъэп ыкIи рылэжьэнхэр кын къацэхъу. Ащ кыыхэкIэу фэшъхьаф Юф-шлэнхэм шъэфэу альэхъух. — Сэ сшъхьэкIэ згъэунэфыгъэ илъэс 25-м кыщегъэжьагъэу 35-м нэс Юфшлэныр зыщызэб-лэпхъушъутт уахътэр зэранахъ дэгъур, — кытылауагъ Сусанэ. — ЫпэкIэ тхылъеджаплэм сы-щылажьэхъыгъэ, ау сыдигъуи экономистэу Юф сшлэным сыкIэ-хъопсыштыгъэ. Апшъэрэ гъэсэ-ныгъэр зысэсэгъэгъотым тхылъ-еджаплэм сылухъанэу хъугъэ. Ащ сыщылажьэхъыгъэмэ сыгу ил сэнэхъатыр зыщызгъэгъу-пшагъэп. Юф сшлэзэ сызкIэхъо-псырэм сылухъаным пае сищы-кIэгъэшт шлэныгъэр зэзгъэгъо-тыгъэ. Нэужым экономистэу Юф зыщысшлэшт чыплэ къэзгъотыг. Сусанэ ятIонэрэ сэнэхъатыр кыизэрэзылэклигъэхьагъэмклэ клэгъожьырэп, ыгукIэ пэблэгъэ Юфшлэным рэлажьэ.

Анзор джыдэдэм апшъэрэ гъэсэныгъэ зэрегъэгъоты. КIалэм зыгъэпсэфыгъо уахътэу илэр шIуагъэ хэлъэу ыгъэклоным пае тучанышхом Iухъагъэу Юф ешIэ. Ащ тызэрэцигъэгъозагъэмклэ, еджэфэкIэ мыщ щылэжьэшт. Апшъэрэ гъэсэныгъэр къэзыушы-хъатырэ тхылъыр кызыраты-жыкIэ, нэмыкI Юфшлэн зигъэ-зэжьышт. — Психологхэм Юфшлэныр зэблэпхъун фаеу зэралорэм дэгъоу сыщыгуауаз ыкIи ар сшлэ-нэу бэрэ сыгу кыихьагъ, — кытфилотагъ Аслъан. — Рес-публикэм Юф зыщыпшлэн чы-плэу илэр зэрэмакIэм кыыхэкIэу сызщылажьэрэм сылукIыжьын слъэкIыгъэп. НэмыкI Юфшланпэ сымыгъотыным ищынагъо сIагъ. Ащ кыыхэкIыкIэ илъэс 15 хъу-гъэ зы чыплэм сызыщылажьэ-рэр. Лэжьапклэ нахъыбэ кыщы-сатынэу сфэгъэцэкIлэн Юфшланпэ зызгъотыкIэ, мы сызылутыр зэ-блэсхъуным сыфэхъазыр. — Илъэс 20-м ехъугъ пэ-ублэ классхэмклэ клэлэгъаджэу Юф зысшлэрэр. СиныбжыкIэ-гъум сызкIэхъопсыштыгъэ сэнэ-хъатыр зэзгъэгъотыгъэ, щылэ-ныгъэм сьд фэдэрэ чыплэ кын сыригъэуцагъэмэ сIоЮфшлэн зэ-блэсхъугъэу сшъхъэ кыисфигъа-хъэрэп. КыткIэхъухъэрэ сабий-

хэм апэрэ шлэныгъэхэр язгъэ-гъотыныр сипшъэрылъ шъхьалэу сэлъытэ ыкIи ар зэрифэшъуа-шэм тетэу згъэцэкIлэным сы-пыль. Юф зыщысшлэрэр зэблэс-хъунышъ, нэмыкI еджаплэ сы-клонкIи мэхъу, ау клэлэеджа-кIохэм сахэкIын слъэкIыштэп. Ахэм лъэшэу сясагъ, фэшъхьаф сэнэхъат сырылэжьэнэуи сы-фаеп, — кытфилотагъ Фатимэ. Аминэт врач хъуным пае илъэсихырэ еджагъ, интернату-рэми илъэсырэ ишлэныгъэхэм ащыхигъэхъуагъ. Нэужым сымэ-джэцэу зыщылэжьэнэу зыфаем илъэсныкъом ехъурэ Юфшлэплэ чыплэ ямылэу яжэнэу хъугъэ. — ИлъэситIум ехъугъ мыщ Юф зыщысшлэрэр. Сызщыла-жьэрэр сыгу рехъы, коллектив-ми дэгъоу сесагъ. Сыдигъуи Iэпылэгъу, упчIэжьэгъу тызэфэ-хъу. Цыфхэм сишIуагъэ язгъэ-кIыныр ары пшъэрылъэу сIлэр ыкIи ар сыгу етыгъэу сэгъэ-цакIэ. Iэпылэгъу зыщыкIагъэу кыисэоплагъэхэм шIукIэ агу сы-къэкIыжьыным сыпыль. Юф зыс-шлэрэ уахътэр зэрэмакIэм кыи-хэкIынкIи хъун, ау сызщылэ-жьэрэ чыплэр зэблэсхъунэу сы-фаеп. ЫпэкIи ащ фэдэ гупшы-сэ кыисэмыкIуным сыцэгугъы, — ело аш. **ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнай.**

Якъуаджэ агъэдахэ

Иинагъэкли, цыф пчъагъэу дэсымкли Афьпсыпэ къоджэ псэупIэм хэхъэрэ Пэнэхэс ятIонэрэ чыплэм щыт. Тапэкли ар къоджитIу хъуштыгъэ, колхоз шъхьафхэри ахэм адэтыгъэх. Нэужым зэхагъэхьа-жьыхи зы къуаджэ хъужыгъэ.

Мы аужырэ илъэсхэм къуа-джэм хэхъоныгъэхэр ешIых, уна-кIэхэр дашIыхъэх. Къуаджэр хьаблэ-хьаблэу итэ-къухъагъэу щысэп, бгъу пстэум-кIи зиушъомбгъурэп, кIыхъэу зырещы. Урам гупчэу къуаджэм пхырыкIырэм Шъэумэн Хъаз-рэт ыцIэ ехы. Ащ асфальт тель, ащ хэкIырэ урамхэр, урамжыехэр мыжъо-пшэхъо зэ-хэлъкIэ зэгъафэгъэх. Урамхэр чэщырэ къэнэфых. Тыгъэкъохьа-плэм ылъэныкъо щылэхэ хьа-блэ цыкIухэр ащ тIоу егощых. Хъоум псэу дэтыр кызыхэ-кIырэр ошхыпсымрэ осыпсым-рэ ары. КIымафэм къемысэу, илъэсыр огъу хъумэ, хъоур егъу-

кIы. Цыфхэм хэкIэу, чырбыщ къутагъэхэу хатэкъуагъэхэр къэлъагъох. Хъоум цIэхэр илэх: «Ауцэдж цыкIу», «Ауцэдж гъушъ». Хъоууци Iулэни бэ кыи-хакIэштыгъэхэр, мычъэу зы чы-плэ итыпсым мэ Iаехэр кыихи-хыштыгъэх. Къоджэдэхэм тIэклу шлагъэу хъоур аукъэбзы ашIои-гъуагъ, ау яЮфхэр зэпыфэщты-гъэхэп. Мыгъэ ар къадэхъугъ. ИщыкIэгъэ техникэр къагъоти, цыфхэр зэделэжьхэзэ ар аукъэ-бзыгъ. Джы мы чыплэр дахэу, къабзэу, лъэгъупхъэ хъугъэ. Мыщ дэжыым чыгхэр Iуагъэ-тIысхъан гухэлъхэр ялэх. Ащи кыищыуцущтхэп — къэгъагъэ-хэр агъэтIысыштых, пхъэнтIэ-

кIухэр Iуагъэуцощтых. Зыгъэ-псэфыплэ чыплэ ар ашIынэу пэнэхэсхэм гухэлъ ял. Ар зэри-фэшъуашэу ыкIи игъом щылэ-ныгъэм пхырыщыгъэным пае зэхэцэкIо дэгъу Юфым ищы-кIагъэ зэхъум, нахъыжьхэм я Совет зэхашагъ ыкIи ащ тхьаматэу фашIыгъ Бастэ Мэ-джыдэ. Мэджыдэ илъэс 25-рэ хъу-гъэу Пэнэхэс гурыт еджаплэу N 7-м физкультурэмклэ клэлэ-егъаджэу Юф щиллагъ, джы пен-сием кIуагъэ, ау рэхъатэу, зи ымышIэу щысын ылъэкIыгъэп. Къуаджэм дэлъ Юфыгъохэм агъэ-гумэкIы, Юфшлэн пстэуми ча-нэу ахэлажьэ. Агухэмкли, язекIуакIэкли, яЮф-шIакIэкли зэдаштэу, а зы гухэ-лъыр зэдырIагъу лы куп Мэ-джыдэ гъусэ кыифэхъугъ. Ахэр ЛIыф Аскэр, Мыскур Дзэгъашт, Нэшэ Кучыку, Джарымэ Шы-рахъмэт. Мыхэр цыф шлагъох,

Iуых, щылэныгъэм ыпсыхьа-гъэх. IэнэтIэ зэфэшъхьафхэр ялэу ятIысыжыгъо къэсыфэ хьа-лэлэу лэжьагъэх, ящытхъу ара-гъэлуагъ. Юфшлэн е Юфыгъо горэ зэшIохыгъэн фаемэ, нахъыжь-хэм я Совет хэтхэр зэлэклэх, ашлэштым егупшысэх, еклэпIэкIэ тэрэз Юфым кыфагъоты. Пэнэхэс къоджэшхом нэбгырэ 1500-рэ фэдиз дэс. Къоджэ гуп-чэм ит къэхалъэм чыплэ макIэ-ти кыифэнэжыгъэр, Пэнэхэс Бжъапэм къэхэлъаклэ кыищызэ-луахыгъагъ. Уахътэр лъыкIотагъ, къэхалъэм зегъэушъомбгъугъэн фаеу хъугъэ. Чыплэу Iуобыты-рэм кырагъэхъугъ ыкIи къа-шыхьагъ. Мы Юфым Iуж ча-нэу итыгъ Мэджыдэ, Советым хэтхэри кыыхигъэлэжьагъэх. Джы хьадэм ифэлэ-фашIэхэр зыщагъэцэкIэшт унэм ишын фе-жъагъэх. Унэ лъачIэр агъэхьа-зырыгъ, материалхэр кыра-гъэуалIэх, гъатхэм ехъулIэу унэм ишын аухышт. Къэхэлъэ кIоцIыри, ащ кыгъэгъунэрэ чыплэхэри къэбзэ-лъабзэу алы-гых.

Къуаджэмэ Юфыгъуабэ адэль, зыр зэшIохыгъэ хъугъэ пIозэ адрэр къежьэ. А зэпстэумэ ягъэцэкIлэн акъыли, кIуачIи, уахъти ящыкIагъ. Къоджэ гуп-чэм культурэм и Унэу иты-ри, ащ кыгъэгъунэрэ чыплэри дэгъоу къашIыхьагъ, клэлэцIы-кIухэм апае джэгуплэ кыизэ-луахыгъ. Культурэм и Унэ директорэу илэр Бастэ Нурбий. Ащ ишIуа-гъэкIэ культурэм и Унэ иЮф-шлэнхэр кыизэкIэблагъэх, рай-оным щызэхашэрэ Юфтхьабзэ-хэм ренэу ахэлажьэх, хагъэунэ-фыкIырэ чыплэхэри къахьых. ХышIуцIэ Iушъом шыпсэурэ шапсыгъэхэм зэхашэгъэгъэ ав-топробегым пэнэхэсхэр чанэу хэлэжьагъэх. ХьакIэхэм апэ-гъокIыгъэх, Советым хэтхэр ахэм къадекIокIыгъэх, Пэнэхэс щахьэкIагъэх, культурэм иЮфы-шлэхэм концерт хьакIэхэм къа-фатыгъ. Джащ тетэу нахъыжь-хэм я Советэу Пэнэхэс щызэ-хашагъэм Юфшлэнхэр зэхещэх. **ХЪУШТ Щэбан.**

КIэуххэр зэфахысыжыгъэх

Урысыем хэгъэгъу кIоцI Юфхэмклэ и Министерствэ имежмуниципальнэ отделэу «Адыгейский» зыфи-лорэм 2014-рэ илъэсэу кыизэтынэкIыгъэм Юф зэри-шлагъэм икIэуххэр зэфихысыжыгъэх.

Юфыгъо шъхьалэм итегушылэн фемыжьэхэзэ, Адыгэ Респуб-ликэм хэгъэгъу кIоцI Юфхэмклэ иминистрэ игуадзэу Евгений Долматовым гушIырэ ыштагъ. Къызэрилуагъэмклэ, илъэсыкIэр кыизщиыхашт чэщым Теуцожь районымклэ къутырэу Казазо-вым гъэстыныпхъэ зыщырагъэ-хъорэ станциеу дэтыр ахъун-кIагъ, операторэу ащ тесыгъэри аукIыгъ. Полицием иуголовнэ-лпыхъун къулыкIу икапитанхэу ХьакIэгъогъу Казимир, Кушъу Руслъанэ, НапцIэкъо Юрэ псын-кIэу зэрахъэгъэ лпыхъун Юф-тхьабзэхэм яшIуагъэкIэ хьакIэ-къокIэгъэ хьылъэ зезыхъэгъэ бзэджашIэр къаубытыгъ. Ащ

фэшI АР-м хэгъэгъу кIоцI Юф-хэмклэ иминистрэу Александр Речицкэм иунашъокIэ къулыкIу-шIэхэм сомэ минитф зырыз афагъэшъошагъ. Ащ нэмыкIэу полицием иЮфы-шлэхэу, капитанэу ХьакIэгъогъу Казимир, старшэ лейтенантэу ХьокIо Аслъан, старшэ сержан-тэу Делэкъо Хьылым япшъэ-рылъхэр щытхъу хэлъэу зэрагъэ-цакIэрэм фэшI АР-м хэгъэгъу кIоцI Юфхэмклэ и Министерствэ ищытхъу тхылъхэр аратыжьы-гъэх. Полицием истаршэ лейте-нантэу НапцIэкъо Юрэ зичэзыу званиеу капитаныр кыфагъэ-шъошагъ. Нэужым полицием имежмуни-

ципальнэ отдел илъэсэу икIы-гъэм Юф зэришлагъэм фэгъэхьы-гъэ доклад кыишыгъ ащ ипа-щэу, подполковникэу Ахыджэго Руслъанэ. Ащ къызэрилуагъэм-кIэ, илъэсэу кыизэтынэкIыгъэм дэо зэфэшъхьафхэмклэ нэбгырэ 2757-мэ полицием иотдел зы-кыфагъэзагъ. Ахэм ащыцэу бзэджэшIэгъэ 202-мклэ уголовнэ лпыхъун Юфхэр зэхашэгъагъэх. ШIокI имылэу зэхэфыгъэн фэе бзэджэшIагъэу къалэмрэ рай-онымрэ гъэрэкло ащызэрахьа-гъэр 181-рэ мэхъу. Ащ щыцэу 104-р зэхафыгъ, къэнагъэхэм Юф адашIэ. Ахыджэго Руслъан къызэри-луагъэмклэ, наркоманием ебэны-гъэнымклэ Юфышхо ашIэ. Ащ ишIуагъэкIэ а Юфыгъом фэгъэ-хыгъэ бзэджэшIагъэр нахъ ма-кIэ хъугъэ. 2014-рэ илъэсым мы лъэныкъомклэ бзэджэшIэгъэ 27-рэ кыыхагъэщыгъ. 2013-рэ

ильэсым егъэпшагъэмэ, а пчъа-гъэр Юфыгъуи 6-клэ нахъ макI. — Ащ кыкIырэл зыдгъэрэхъа-тэу тытIысыжынынэу, — кылуагъ Ахыджэго Руслъан. — Нарко-тиххэр районым кызысцэхэрэр, ахэр зыщагъэфедэхэрэр, нар-команхэр зыщызэрэугъойхэрэ чыплэхэр гъэунэфыгъэнхэ фае. Мы лъэныкъомклэ уголовнэ-лпы-хъун Юфэу полицием икъулы-къушIэхэм зэрахьагъэм кыизэ-ригъэлъагъорэмклэ, наркотик лъэпкъхэу клэным кыыхахыгъэр грамм 1916-рэ, «героиныр» мил-лиграмм 33171-рэ хъухэу къап-къырахыгъэх. БзэджашIэхэм альэныкъокIэ протокол 50 зэ-хагъэуцауагъ. Джащ фэдэу зипэцэ отдел-хэм яЮфшлагъэхэр зыфэдэхэм, ахэм шыкIагъэу афэхъухэрэр дэгъэзыжыгъэнхэм фэшI тапэ-кIэ яЮфшлэн зэрэзэхашэштым, ащкIэ амалэу кызыфагъэфе-

дэштхэм афэгъэхыгъэу зэлукIэм кыищыгушIагъэх уголовнэ-лпы-хъун Юфым иотдел ипашэу, под-полковникэу Къэзэнч Бислъан, общественнэ щынэгъончъэным иотдел ипашэу, майорэу Хьат-хьохъу Сеувер, ОУР-м иопер-уполномоченнэ шъхьалэу, поли-цием икапитанэу ХьакIэгъогъу Казимир. Нэужым зэлукIэм кыищыгу-шIагъэх АР-м хэгъэгъу кIоцI Юфхэмклэ иминистрэ игуадзэу Евгений Долматовыр, Адыгэ-къалэ имэр иапэрэ гуадзэу Кушъу Славик, Теуцожь рай-оным иадминистрације ипашэу ХьакIамамыкъо Азэмат. Ахэм полицием иотдел иЮфшлэнкIэ щыкIагъэу фэхъухэрэр дэгъэзы-жыгъэнхэмклэ, участковэ ин-спекторхэм шIуагъэ кыптэу яЮф-шлэн зэхэцэгъэнымклэ шIэгъэн фэе Юфыгъохэр къагъэнэфагъэх, полицием иЮфышIэхэм ахэм аналэ атырырагъэдзагъ. Тапэкли Юф зыдашIэштхэ лъэныкъохэр агъэнэфагъэх. **НЭХЭЕ Рэмэзан.**

Регъаджэх, щылэныгъэм феплух

Клэегъадж! А гушылэр адрэмэ афэдэп, анахь лъапI. Клэегъаджэ шыпкьэр цыфыгъэм, шлушэным, шыпкьагъэм, дэхагъэм яшапхъуу щытыгъ, щыт ыкIи щытышт. Цыф лъапкьыр шэлфэ а сэнэхьатыр клодыштэп.

Ащ рылэжъэнэу зинасып кыыхыгъэмэ ащыщ Хьачмамыкьо Тэмэрэ Нурбый ыпхъур.

1982-рэ ильэсым Адыгэ кьэралыгъо клэегъэджэ институтыр кызыеухым Адыгэ хэку еджэпI-интернатыщыгъэм клэ-лэпIоу илофшIэн щыригъэжъагъ. Ащ ыуж интернатыр Адыгэ республикэ гимназиэ зашыжъыгъэм кыщегъэжъагъэу биологемкIэ щырегъаджэх.

Клэегъаджэм урокым пшэрылтыбэ щыри, Iофыгъуабэ щы-зэшлуехы. Ежъ Тэмэрэ ыIорэр мары. «Биологиер анахь предмет шхьалэу, анахь гъэшлэгъо-нэу еджапIэм чIэлымэ апэ ит. Гъэшлэгъоным ипсыгъуаткIо узэрэ-мызэщырэм фэдэу.

— Дунаир зыфыщылэр цы-фыр арэу, цыфыр зыфыщылэр кьэзыуцухьэрэ дунаир арэу зэрэщытыр клэеджажIомэ алъызгъэлэсыным, псэ зыпыт анахь цыкIуми тиягъэ едгъэ-кIымэ, ыпсэ Iутхымэ, дунаир нахь тхьамыкIэ зэрэхьурэр агу-рызгъэлоном, чIыопсым идэхэ-гъэ зыфэдэр зэхьэжъэшIэным, ар шлу алъэгъоу ыкIи кьаухъу-мэу ныбжыкIэхэр езгъэсэнхэм сакъыпкьырыкIызэ, урок пэлчэ зыфэсэгъэхьазыры, — еIо ащ.

— Урок дэгъум изыфэгъэ-хьазырын охътабэ теогъэкIуа-да? — теупчы ащ.

— Урок дэгъум изыфэгъэхьа-зырын текIуадэрэр зы мафэп, тхьамафэп, мазэп. Педагог цIэ-рылоу В.А. Сухомлинскэм зери-луагъэу, ащ фэдэ урокым уцэ-лэфэ зыфэбгъэхьазырын фае, — иджэуап кIэкIы клэегъа-джэм.

Хьачмамыкьор сисэнэхьатэ-гъоу сэри ильэсыбэрэ Iоф сIла-гъэ. Арышъ, ицIыф гъэпсыкIэ-зекIуакIи, илофшIакIи сачы-гъуаз. Мыщ иурокхэр зэщыгъо-

хэу зыкIи кыыхэкIырэп. Ахэм концертим фэдэу зафегъэхьа-зыры, шыкIэ-амалхэу ыгъэфэ-дэштхэр пэшIорыгъэшъэу кы-хехых. Ишхьаихыгъэ урокхэу клэегъэджабэ зычIэсхэрэр зэ-фэшхьафых: темэ заулэ зэхэ-убытагъэу тыгъэныр, интегри-рованнэ урокыр (предмет зэ-фэшхьафхэр зэгъусэхэу, зэ-пыхыгъэхэу гъэпсыгъэнхэр, про-ектнэ IофшIэным ехьылагъэхэр, компьютернэ амалхэр, видео-фильмхэр зыхэтхэр, гупшысэ-ныгъэ-лпыхьоныгъэ зыхэлхэр, Iэнэ хъураехэр, семинархэр, диспутхэр, нэмыкIхэри).

«ЧIыопсыр шлу плъэгъун, уфэсакъын фае» оIокIэ зери-мыкьущтым кыыхэкIэу, а гушы-лэхэм кIуачIэ ялэным пае чIыо-псыр зэрэпсаоу алъэгъун ыкIи зэхашIэн алъэклэну Iофыгъуа-бэ зэшлуехы Тэмэрэ. Урокым щызэрагъэшIагъэр нахь кьагу-рылоном, кыгъэшъыпкьэжъы-ным пае клэеджажIохэр паркым ецэх. Емыджэхэу зыгъэ-псэфыгъо уахътэ кызыщыхэ-кIырэм макIох мэзым, псы-хьом, кьушхьэм. Ащ пэлчэ узэрэзеклон фэе шэпхъэ гъэ-нэфагъэхэр агу кьагъэкIыжых. Анахъэу икIэлэеджажIомэ агу рыхьырэр мэзым зыщэгъэпсэ-фыныр, зыщапIыхьаныр ары. Лъэхъэнэ пстэуми ар зэрэ-дахэм имызакъоу шIогъэшхо зэрилэр (ар чIыгум итхьабыл, бзыухэм, хьакIэ-кьуакIэхэм, хьацIэ-пIацIэхэм яун, пхъэ-шхьэ-мышхьэхэмкIэ, уц Iээ-гъухэмкIэ бай, мэзыр — псэо-лъапхъ), Адыгеим зэкIэ ичIы-гухэм япроцент 40-м ехъу-мэ мээхэр кьазэрэщыкIыхэрэр, ахэр кызыраухъумэхэрэр клэ-еджажIомэ кыпфалотэшт. Ащ ушылэ зыхьукIэ шIокI имылэу бгъэцэкIэн фэе шапхъэхэри ашIэх. Ахэм ащыщхэр: мэзым ушымыкуу; чыгхэр имыупкIых;

псыр, тыгъэр, уашъор, чIыгур! А зэпстэур цыфымкIэ Iээ-гъушху, щылэныгъэ кIуачI! Арэу-штэу зэрэщытыр кьаушыхьа-ты цыф цIэрыIохэм алуагъэ-хэм. Ахэм ащыщых мыхэр:

«ЧIыопсыр тхыль закъоу зитхьалэхэр зэкIэ шIэныгъэ-хэмкIэ баир ары».

Иоганн Вольфганг фон Гете.

«ЧIыопсыр ары цыфымкIэ Iээгъуу шхьалэр, медицинэр ащ фэIорышIэ нылэп».

Гиппократ.

«Цыф насыпышIор чIыо-псыр зыльэгъурэр, дэгущылэ-шъурэр ыкIи ащ ихабзэхэмкIэ щылэр ары».

Л.Н. Толстой.

«Уихэгъэгу шлу плъэгъу-ныр — ар чIыопсыр шлу плъэ-гъуныр ыкIи кьэуухъумэныр ары».

М. Пришвин.

— Экскурсием тыщылэ зы-хьукIэ, бэ сызфагъасэрэр, са-гъэлэгъурэр сикIэлэеджажIо-мэ. Сэ гу зылысымытэгъэ Iа-джи ежъмэ кыыхагъэщы, сыгу кымыхьэгъэ гукъэкIхэр сагъэ-шых. ЕтIани ахэр нэфэрыIох, хьалэлых, зафэх, Iушых, зэкIэ-ри алъэгъу, амышIэрэм клэуп-чIэх, яупчIэхэр мыухыжых.

ГъэшIэгъоным, хъун ыльэ-кIыштри ымыльэкIыштри кызы-шлуагъэшIын, кыпфалотэн, ыпэ-кIэ чыжъэу плъэнхэ алъэклэ, япшысэ-гупшысэхэр хьалэмэ-тых, гъунэнчэх. Арышъ, ежъ-хэр сэри сищысэтыхыпIэх, си-упчIэжъэгъух, — лъегъэкIуатэ Тэмэрэ ипсалъэ.

ЧIыопсым ихабзэхэм адеб-гъаштэмэ, уакIырыплъымэ узэ-рэхэмыукощтым клэеджа-жIохэр шыгъуазэх. Гушылэм пае, зэкIужэ-зэдиштэу зыпфэпэнэу уфаемэ кьэгъагъэри хьамплы-рашъори шъоу зэрэзэхэлхэр щысэ дэгъу зэрэхъуштхэр, кьэ-кIыхэрэм янэшанэхэмкIэ, бзыу-хэм ягъэпсыкIэхэмкIэ ом кы-рыкIоштыр кызыэрэпшIэщтыр, бжъэм, аужым, кьамзэгу цы-кIужыеми ялэжъагъэ хэткIи зэрэщысэтыхыпIэр, нэмыкIыбэ-ри мы клэеджажIохэм ябгъэ-шIэжыныу щытэп.

Дунаир лъэныкьуабэу зэ-хэт, ащ ухэлэзыхьани, хэпхы-ни, хэплъхьани плъэкIыштэп: Тхьэм илэмыр зэгъэфагъ. ЧIыо-псыр егъэшIэрэ шыпкьагъэм, акъылыгъэм, шIэныгъэшхом епхыгъ, ясаугъэт. Цыфыр апэ-рэ пкыгъоу ащ хэт. А зэкIэ-мэ анахь Iушыр, гупшысэныр зинэшанэр цыфыр арышъ, ащ

зэфэхьысыжъ тэрэзэу ышIырэм дунаир кыухъумэн, кызыэтэри-гъэнэн зэрилэкIыштыр кыт-кIэхъухьэрэ ныбжыкIэхэм ари-гъэлэгъуныр, агуригъэлоныр ары мы клэегъаджэр зыфэ-лажъэрэр. Ар кызыэрэдэхъу-рэр кьаушыхьаты игъэхьагъэ-хэм. Мы аужырэ ильэсхэм биологиемкIэ республикэ олим-пиадэхэм хагъэунэфыкIырэ чIыплэхэр кьащидэзыхыгъэмэ ащыщых икIэлэеджажIохэу Мэр-кьэээ Даринэ, Бжъэмыхъу Сю-занэ, Кононенко Светланэ, Джарымэ Русет. 2007-рэ ильэ-сым кыщегъэжъагъэу Тэма-рэ ригъэджагъэхэу медицинэ университетхэм ачIэхьагъэхэу Москва, Санкт-Петербург, Крас-нодар, Мыекьуапэ ащеджэхэ-рэр нэбгырэ 17 мэхъух. Ахэм ащыщ Сихъу Заирэ. Ащ Адыгэ республикэ гимназиер дышъэ медалькIэ, Урысыем и Лъэпкэ ушэтэкIо медицинэ универси-тетэу Н.И. Пироговым ыцIэкIэ щытыр диплом плъыжъкIэ кы-ухыгъэх. Мы лъэхъаным Москва эндокринологомкIэ и Гупчэ ор-динатурэ щекIу. Мы универ-ситет дэдэр кыухыгъэ Лафы-шъэ Джамилэ. Санкт-Пете-бург дэт Темыр-кьохьэлэ кьэ-ралыгъо медицинэ универси-тетэу И.И. Мечниковым ыцIэ зыхьырэр Туллпэрэ Фаридэ кыухыгъэ. Медицинэм зисэнэ-хьат езыпхыгъэхэу кьэлэ зэ-фэшхьафхэм ащылажъэхэрэ-ри макIэп. Тэмэрэ Iоф зышIэ-рэм кыщегъэжъагъэу класс горэм пэжэныгъэ джэзэрым-хъэу кыыхэкIыгъэп. Джы я 10-рэ классэу илэри сыдрэ лъэ-ныкьокIи анахь дэгъухэм ащыщ.

2006-рэ ильэсым Лъэпкэ проектэу «Гъэсэнныгъ» зыфи-лорэм кыхиубытырэ зэнэкъо-кьоу УФ-м зэхышагъэм Тэмэрэ теклоныгъэр кыщыдихыгъ ыкIи шлухьафтыныу сомэ мини 100 кыратыгъ.

2011-рэ ильэсым бгъэхалъ-хъэу «Почетный работник об-щего образования Российской Федерации» зыфилорэр кыфа-гъэшъошагъ. Рэзэныгъэ-щытхъу тхылхэу илэхэр кьэлъытэгъуай.

НыбжыкIэхэр нахьыбэрэм-кIэ зыкIырыплъыхэрэр клэ-егъаджэр ары. АщкIэ Тэмэрэ ригъаджэрэмэ янасып кы-хыгъ: якIэлэегъаджэ ренэу нэ-шIо-гушлу, цыфышлу, хьалэл, зыщищыкIагъэм сэмэркъэу да-хэ ышIын елъэкIы, ищыгынкIэ зэдиштэ-зэкIужэ.

Клэегъаджэр тIэкIу нэмы-лэми артистын, психологын, фи-лософын фае. А пстэур ежъ зэрэхэлтым илофшIэн кыфе-гъэпсынкIэ, ныбжыкIэхэм дэ-гъоу агурэлэ.

Кабинетэу зыщеджэхэрэр хьакIэ лъапIэхэр ращэнхэу агъэхьазырыгъэм фэдэ зэпыт: кьэбзэ-лъабз, гүлэтыпI, кьэгъа-гъэхэм кьагъэкIэракIэ. Хьач-мамыкьохэм ябын-унагъуи щы-сэтыхыпI. Тэмэрэ ишхьэгъусэу Аскэрбийрэ ежырырэ пшэ-эщытIу зэдапIугъ. Адыгэ рес-публикэ гимназиер тIуми ты-жын медалькIэ кьаухыгъ. Аль-бинэ МКъТУ-р кьуухыгъэу Iоф ешIэ, унагъо ихьагъ. Даринэ АКъУ-м щеджэ. Япхьорэльф Дамир цыкIуми дунаим исурэт дахэхэр рагъэлэгъунхэу уахъ-тэ кыыхагъэкIы зэшхьэгъу-сэхэм. Тэри тафэлъало псауны-гъэ ялэу, ягъэхьагъэхэм, ягу-шлуагъохэм ахэхэу зэпытэу ильэсыбэ кьагъэшIэнэу.

БЛЭГЪОЖЪ Мир.
Адыгэ Республикэм народ-нэ гъэсэнныгъэмкIэ изаслу-женнэ IофышI.

◆ ПУНЫГЪЭ ЮФЫГЪОР

АфэлъэкIырэр къызытырагъанэрэп

Ти Адыгей, къалэу Мыекъуапи кIэлэцIыкIугъор тынчыным икIу фэдиэу анаI зращытырагъэтырэр илъэс къэс нахь къэнафэ хъугъэ. Ащ ишыхъатыр республикэми, тикъали кIэлэцIыкIу Iыгъыплэу арытым ипчъагъэ илъэс къэс нахь зэрэхахъорэр, кIэхэр бэу зэрашIыхэрэр ары. КIэхэми, тапкIэ ашIыгъагъэхэми зэфэдэу пIуныгъэ Iофыр ащызэшIуахы.

Илъэс пчъагъэкIэ узэкIэлэ-бэжмэ, 1972-рэ илъэсым кIэлэцIыкIу Iыгъыплэу N 9-м ипчъэхэр къызэлэуиыхъагъэх. Мы гъэсэплэ учреждениер къэлэ гупчэ дэдэм, паркым дэжъ щыт. Илъэсыбэм къыклоцI, сабыйхэу къафашэхэрэр агъэдэлорэ, агъэшхэрэ, агъэджэгурэ къодыехэр армырэу, якIасэхэу, афэгумэкIхэу, цIыфы зэрэхъунхэм лъэныкъуабэкIэ Iоф дашIэу, кIэлэплухэми, ахэм анэмыкI IофышIэхэми, музыкэ Iэшхъэтетхэми, пщэрыхъа-кIохэми мы гъэсэплэ унэм щызэблалых.

Iыгъыплэу N 9-м ипашэр — ПлатыкIо Тэмар (Къэбыхъэмэ япхъу) Нурбый ыпхъур ары. Илъэс 12 хъугъэу Iоф щешIэ, кIэлэплэу ригъажы, 2011-рэ илъэсым пэцэ IэнатIэм къыфэкIуагъ. Бзылфыгъэм тызэригъэгозагъэмкIэ, кIэлэцIыкIу Iыгъыплэу N 9-м сабый нэгъыри 137-рэ чIэс. ЦIыкIужыыхэм къащыублагъэу, еджаплэм зикIогъу хъугъэхэм анэсыжхэу купхэр 5-у зэтеутыгъэх. Ахэм кIэлэплэу нэгъыри 10-мэ Iоф ащашIэ, зы музыкальнэ Iэшхъэтет ыкIи кIэлэплэу шхъалэ яI. Ежъ Iыгъыплэм игъэпсыкIэ-шIыкIи,

иIофшIэкIэ шапхыи плэлъэ-плэлъэкIэ зэрэхъокIхэу къыхэкIыгъ. 1992-м къыщегъэжъагъэу 1997-рэ илъэсым нэс мыр еджэплэ-гъэсэплэ комплексыгъ. 2004-рэ илъэсым къыщыкIэдзагъэу 2011-м нэс кIэлэлыгъыплэ ыкIи ублэплэ классхэм ащеджэнхэм ахэр щафагъэхъазырхэу щытыгъ. 2011-м муниципальнэ бюджет кIэлэцIыкIу IофшIапIэу хъугъэ. А зэкIэ зыфэкIожьырэр — сабый цIыкIухэу къыткIэхъухъэхэрэр пIуныгъэ тэрэз яIэу, япсауныгъэ фэсакъхэу, цIыф дахэу шыгъэнхэр ары. Нэгъырэ 13 хъурэ кIэлэегъэджэ коллективыр анахь зыгъэгумэкIэу зыдэлажьэрэр кIэлэцIыкIухэр игъорыгъоу щылэныгъэм хэцэгъэнхэр, къыфэгъэушыгъэнхэр ары. ЗыгъэгумэкIырэ упчIабэу яIэм яджэуап арагъэгъотызэ, кIэлэплухэм ахэм зыкъызылэуарагъэхыныр ары. АщкIэ сабыйхэм ашIоигъоу, Iыгъыплэр ашIогупсэфэу, ашIогъэшIэгъонэу гъэпсыгъэныр ямурад ин.

ШыпкIэ, унэ кIоцIым нахь зымылэгъугъэу, ащ есэгъэ сабыир о зэрэплэ закIэу хушIтэп. Апэрэу къызащэкIэ, кIэлэцIыкIур зэрэгумэкIырэр мыгъуа-

щэу, ишэнкIэ зэхъокIы: мыгушIэхэрэр, мышхэхэрэр, гъыхэрэр зыми емыгушIухэу къахэкIы. Ау ащ фэдэ гъэпсыкIэ-шIыкIэхэм купхэм якIэлэплухэм псынкIэу IокIэ-шIыкIэ къафэгъоты, къызфашэх.

КIэлэцIыкIу Iыгъыплэу N 9-м ипашэ къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, анахь зыфэсакъхэрэр, гъунэ зылафырэр — сабыйхэм яузынчъагъ, Iыгъыплэм къэкIонхэм кIэгъэгущIугъэнхэр, фэгъэчфыгъэнхэр ары. Ащ елгытыгъэу яIофшIэн плани пчъагъэу зэтеутыгъэу зэгъэззагъэ. ПIуныгъэ-гъэсэныгъэр къызэдиубытэу IофшIэбзэ зэфэшхъафхэр лъэныкъуабэкIэ афызэхашэх. Ахэм мэфэкI мафэхэр нахь къахэгъэхы. Дэлонхэ альэкIэу, IупкIэу зэхэугуфыкIыгъэу гушыIэхэу, IэпкIэ-лъэпкIэ зэкIэупкIэ-гъагъэм фагъасэх.

ГъэпсыкIэ-шIыкIэ тэрэзхэр ахэлъ хъуным джэгун зэмылIэужыгъохэр, зэдэгущыIэгъу-зэхэгушыIэхэр, къеджэн кIэдэ-лукIынхэр, IофшIэн цIыкIу гъэцэкIэнхэр атегъэпсыхъагъэх. А зэкIэ ыгъэцэкIэныр шIуагъэ къытэу кIэлэцIыкIу Iыгъыплэм фызэшIокIы. Игъорыгъоу сабый пэпчэ коллективым щыщ мэхъу, мэкIэ-макIэу щылэныгъэр пкъырэхъэ. Iыгъыплэм пIуныгъэ Iофыгъоу иным готэу кIэлэцIыкIу Iыгъыплэм теплъэ-шъошэ дэгъу иIэ-нымкIи, кIэлэцIыкIу джэгуплэ-къэчыхъаплэхэр, шхэплэ ыкIи чыеплэ гупсэфхэр, пщэрыхъаплэ ыкIи шхын IашIухэр афэ-шIыгъэнхэмкIи сыдигъуи бэ гъу-

нэ зыщылъафырэр. КIэлэцIыкIум къекIушIт пстэоу, емыгоонэу а зэкIэ зэрэгъэпсыгъэн фаер сыдигъуи къыдалытэ. Арышъ, Iыгъыплэ лэжъаплэхэм яколлективхэм сыдигъуи Iофыр яхъой. Мэ-факIэ пэпчэ ахэр бгъэкIэжъэу, уафэсакъэу щытын зэрэфаер къагурэлэ, анэлэу а зэкIэм афэгъэзагъ.

Ау кIэлэцIыкIу Iыгъыплэм ифэныкъогъэ пстэури мылкъу уимылэу, ащкIэ Iэпылэгъу умыгъотэу пфызэшIохышIтэп. Iыгъыплэм игумэкI къэзылэгъурэ цIыф гулэгъушIэ ыкIи гупыкI-амал зилэу щылэри макIэп, ахэм ащышхэм япIожьын имыщыкIа-гъэу кIэлэцIыкIу Iыгъыплэхэм бэрэ яшIуагъэ арагъэкIы.

Мары бэмышIэу кIэлэцIыкIу Iыгъыплэу N 9-м хъызмэтшIапIэу «Юг-Стройгарант» зыфилорэм игенеральнэ директорэу **ПщыдатэкIо Аслъан Мурат ыкIом** ихъатыркIэ хэтэрыкIхэр зычIэлъ чIыунэр зэрафагъэцэкIэжъыгъэр ыкIи шагумкIэ псыуцуплэ Iае хушIтыгъэ чIыплэу ащ пэлупыр асфальт зэрэфашIыгъэр игуапэу Iыгъыплэм ипашэ къы-тилуагъ.

ПщыдатэкIо Аслъан ащкIэ лъэшэу зэрэфэразэхэр, джащ фэдэ гулпытэ-гупыкI, амал зилэхэр нахьыбэ хъу къэс общест-вэми, ежъ кIэлэцIыкIухэу яшIуа-

гъэ зэрагъэкIыхэрэми нахь хэхъо зэрашIырэр игушыIэ къы-хигъэщыгъ.

Сабыйхэр нахь тынчэу, гупсэфэу, гушIуагъоу щылэнхэр ары-ба гъэсэплэ IофшIэлэпэ зэфэ-шхъафхэм ягухэлъ иныр.

— Непэ тикIэлэцIыкIухэу къытфакIохэу Iоф зыдатшIэхэрэм агурэ ашъорэ зэрахэхъо-щым хэткIи тилъэкI етэхьылэ, — еIо Тэмарэ. — Ахэр ну-ущырэ мафэм ицIыф дахэу хушIтых, тызэрачыгъэу къы-чIэкIыжышIтых. Сыдигъуи шIур зыщыщыр, зыфэдэр агурытэ-гъалэ, — еIо кIэлэцIыкIу Iы-гъыплэм ипашэ, — тисабыйхэм пшысэхэр, усэхэр, щысэ дэгъу-хэр тилэубытыплэхэу, шIум шIу къызэрэпыкIырэр ятэлэ. Тэри мары, тикIэлэцIыкIу Iыгъыплэу N 9-м изэтегъэлсыхъан-гъэцэ-кIэжъынкIэ тифэныкъуагъэ къэ-зылэгъугъэ ПщыдатэкIо Аслъан Мурат ыкIом тызэрэфэ-разэр, тэ коллективым хэтхэм, ны-тыхэм ыкIи тисабыйхэм ацIэ-кIэ кIэсэгъэтхы, республикэ гъэзетымкIэ «тхъашъуегъэпсэу» етэлэ.

ЦIыфыр цIыфым ишхэпс, узэ-делэным, узэфэсакъыным сыдрэ Iофри нахь къегъэлсынкIэба. КIэлэплухэм Iофэу ашIэрэр зы-фашIэрэр сабынгъор дэхэныр, дэгъуныр ары.

ЦIыкIуи ини лъэшэу якIас

ЗыфасIорэр кIэлэцIыкIу журналэу «Родничок Адыгей» зыфилэу илъэсым плIэ къыдэкIырэр ары. ИлъэсыкIэ чэзыр сиIанэ тель — кIэракI, ушъагъэ, кIэтхагъэмэ япчъагъэ мини 8394-рэ мэхъу. Ар дэгъу нахь дзеп.

Адыгэ Республикэм ищыIакIэ — игъэсэныгъэ-пIуныгъэ, икуль-турэ, лъэпкъ лъапсэу адыгэм итарихъ, ыбзэ, ишэн-хабзэхэр, кIэлэцIыкIугъом епхыгъэ пстэур пшIэнымкIэ мы журналыр Iэубы-тыплэ ин.

Загъорэ адыгабзэмкIэ еджэ-плэ зэфэшхъафхэм ащезыгъа-джэхэрэм ащышхэм ятхъаусы-хэ макъэ зэхэтэхы: «кIэлэцIы-кIухэм ядгъэшIэшт усэхэр, пшы-сэхэр, мэхъанэ зилэ произве-

дение макIэхэр тилэхэп». Ау ахэм адебгъэштэнэу щытэп, сыда плэмэ кIэлэцIыкIу жур-налитIоу «Жьогъобыным», «Род-ничок Адыгей» анэмыкI уимы-Iэми, боу материал гъэшIэгъон дэгъубэ адэбгъотэшт, о уигу-пшыси, уишIэныгъи, уиамали ахэм ягъэоллэжыи, зэщымызы-жъэу егъэджэн Iофыр зэшIоп-хышIт. Ахэми язакъоп, непэ фэ-дэу тхылъыкIэ пчъагъэр хэти къыдигъэкIэу, къэлэми, тхъапи хъоу (о тIэкIу нэмыIэми зыб-гъэсысыхэштмэ) «материал тIэ-кIэлъэп, зыгорэ тилэп» плоныр емыкIу. Чыжъэу уклон ищы-кIагъэп, адыгабзэмкIэ уфэны-къомэ материал бгъэфедэным, укIырыплъыным ыкIи о пшъхъэ-кIэ ухэлэжъэным атегъэпсы-хъагъ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» мафэ къэс къыхъэрэ тхыгъэ зэфэшхъафыбэр. Мазэм къы-клоцI мызэу, мытIоу литера-турнэ тхыгъэхэр ыкIи еджэкIо цIыкIухэм апае нэкIубгъоу «Тыгъэнэбзыр» къыхэтэутых. Арышъ, гулIодыгъо щылэп ебгъэ-джэн мурад уиIэми, о пшъхъэ-кIэ уеджэщтыми.

«Родничок Адыгей» имэ-фэкI чэзыу ИлъэсыкIэ усэхэм-кIэ, сурэтшыгъэ дахэхэмкIэ, хырыхыхъэхэмкIэ, кIымэфэ чэ-щыр къуаджэм къызэрэфакIорэмкIэ, ос фыжъым гур зэри-щэфрэмкIэ зэлъыпкIагъэ.

КIэлэцIыкIухэр, еджакIохэр щысэ тэрэзым еплух. Ащ елгы-тыгъэу, гъунапкъэ зымылэ зэ-къошныгъэм ыкIи шIэныгъэ ду-наим игъэшIэгъоныгъэ къатегу-щылэрэ тхыгъэхэм чIыплэ жур-налым щыряI. Тхыгъэ пэпчэ ди-шIэрэ сурэт зэригъусэм жур-налыр къегъэшъуашIо.

Iурылупчъэхэр ренэу къыдэ-хъэх, ахэм бзэм илупкIагъэ, ичаныгъэ агъэлъашы.

Ежъ еджакIохэм ятхыгъэ зэ-фэшхъафхэм, гушыIэм пае, Оксана Кучеренкэм иеу «Зим-ний арбуз», Наталья Михал-кинам ипшысэу «Волшебный рис», усэхэу Маргарита Ве-либековам «Адыгея» зыфилэу, Ира Брюновам «ИлъэсыкIэр!» ылоу, нэмыкIэхэми атхыгъэхэм тхэн амал ахэм зэралэкIэпъыр, ягушыIэ, япроизведение цIыкIу-хэм гъэсэпэтхыдэ зэрахэлъым уегъэгущIо.

Адыгейм иеджакIохэм ащыш-хэр сенэм пэблагъэ зэрэхъу-хэрэм, оредыр зэрякIасэм яхы-лэагъ ГьукIэлэ Сусанэ итхыгъэу «Юная певица» зыфилэу Еджэр-къуае щыщ ХъапышIтэ Ринатэ

ехыIлагъэр. Кошхъэблэ районым-кIэ, къуаджэу Лэшэпсынэ иеджа-кIохэм ащышхэр чанэу респуб-ликэ фестиваль-зэнэкъокIум зэрэхэлэжъагъэхэм, ащ оредыло купэу Къош Аидэрэ Русетрэ ыкIи Къэзэр Нурет зыхэтхэми Советскэ Союзым и Плухужъэу Къош Алым ехыIлэгъэ оредыр къызэрэщыIауагъэм, лауреат зэрэ-хъугъэхэм ыкIи БрантI Анже-лэ «Художественнэ IупкIэ къе-джэнымкIэ» фестивалым а I-рэ чIыплэр къызэрэщыдихыгъэм икIэбар къащыIотэгъ.

Адыгэ тхакIохэм, усаIохэм ыкIи уасэ зилэ цIыфхэм ямэ-фэкI инхэмкIэ журналым тхы-гъэхэр дэбгъотэштых. Лъэпкъ искусствэм зезыгъэлэтырэ кIэлэ-цIыкIу коллективхэр тиреспубли-кэ зэрилэхэр, ахэр Адыгейм, Урысыем ыкIи нэмыкI Дунэе мэфэкIхэу зэхашэхэрэм зэра-хэлажъэхэрэр, яныбжыкIагъэ емылгытыгъэу гъэхъагъэхэр зэ-рашIыхэрэр къыщырилотыкIыгъ журналым иредакторэу Бэгъу-шъэ Мариет «Горский танец на сцене Парижа» зыфилорэ итхыгъэкIэ. Арышъ, кIэлэцIыкIу журналэу «Родничок Адыгейр» зикIасэу еджэхэрэмкIэ энцик-лопедием фэд.

МАМЫРЫКЪО Нурит.

Сурэтхэм арытхэр: **пшъэ-шъэжъыне дэхэ шIыкIашIор; Дунэе кIэлэцIыкIу фестиваль-зэнэкъокIоу «Париж, я тебля люблю» зыфилорэм Адыге-им икIэлэцIыкIу ансамблэу хэ-лэжъагъэр.**

«Къушъхьэчлэсым» изэфэхьысыжъхэр

Федеральнэ журналэу «Къушъхьэчлэс» ылоу 2010-рэм къыщегъэжъагъэу къыдэкӀырэм илээс къэс зэфэхьысыжъхэр ешӀых, журналым еджэхэрэр къыхигъэлажъхэзэ Урысые Федерацием икӀушъхьэчлэсхэм ащыщхэу хэгъэгум ыпашъхьэ гэ-хьэгъэшхохэр шызышӀыгъэхэм е ясэнахьаткӀэ цӀэ-рыло хьугъэхэм ацӀэхэр къагъэнафэх.

Темыр Кавказым щыпсэухэрэм язакӀоп журналыр къызыфидэкӀырэр, чыплӀэ зэфэхьысыжъхэр ащыпсэурэ къушъхьэчлэс пстэумэ ар афэгъэхьыгъ.

* * *

ИкӀыгъэ илээсми зехищэгъэгъэ Интернет-зэнэкӀокъоу «Илээсым икӀушъхьэчлэс-2014» зыфилорэр журналым зехищэгъагъ. Ащ хэлэжъэгъэ цыфхэм анахь агъэлӀэплэрэ къушъхьэчлэсхэр лъэныкъо зетефыгъэ 14-кӀэ къыхахыгъэх.

* * *

«Великий горец» зыфилорэ лъэныкъор нэмыкӀ пстэумэ ате-кӀыштыгъ, зэрэкӀэралыгъоу зэ-лъашӀэрэ къушъхьэчлэсхэу ду-наим темытыжъхэм ацӀэ ащ къыщепӀонэу цытыгъ. Нахь мэ-къабэ цыфхэм фати, ащ фэ-дэу къыхахыгъэр композито-рэу, Урысыем инароуднэ ар-тистэу Микаэл Таривердие-выр ары. Ащ кинофильми 132-мэ мэкъамэ афитхыгъ, ахэм ащыщыбэ советскэ ыкӀи уры-сые кинематографиюм хэхьа-гъэх.

* * *

«АгъэлӀэплэрэ къушъхьэ-члэсыцӀэр» сурэтышӀэу Михаил Шемякиным фагъэшъошагъ. Зымакъэ къыфэзытыгъэхэм япчъагъэкӀэ ар Александр Со-куровым, Егор Беровым, Леонид Рошаль ашъхьащыкӀыгъ. М. Шемякиныр зэрэдунаеу зэрэщызэлъашӀагъэм нэмыкӀэу къушъхьэчлэс шыпкӀ, къэбэр-тэе лъэпкъыжъэу Къерданэхэм ащыщ лӀэкӀольэш унагъо къы-хьухьагъ.

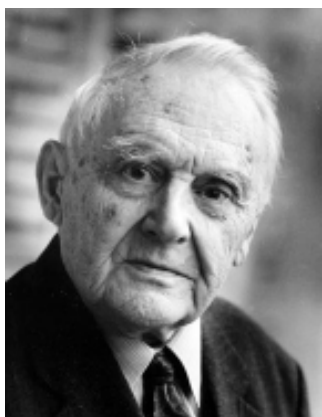
М. Шемякиныр лӀофшӀэкӀошху. Я 70-рэ илээсхэм ар Париж щыпсэугъ, я 80-хэм Нью-Йорк лӀоф щышӀагъ, 1989-рэ илээсым Урысыем къыгъэзэжыи Моск-варэ Санкт-Петербургрэ апэ-рэу икӀэгъэлӀэгъонхэр ащы-зэхашагъэх.

* * *

«ӀэкӀыб хэгъэгум шылэ къушъхьэчлэс» зыфилорэ лъэ-ныкъомкӀэ кинорежиссерэу Эмир Кустурица атекӀуагъ. Ар Югославиюм къыщыхьугъ. Цы-фыбэмэ зэлъашӀэгъэ фильм-хэу «Черная кошка, белый кот», «Андеграунд», «Папа в коман-дировке» зыфилорэр ыгъэуцу-гъэх. Европэм щыкӀогъэ ки-нофестиваль инхэм текӀоны-гъэхэр къащыдихыгъэх. «Зо-лотая пальмовая ветвь» зы-филорэ тамыгъэр тӀогъогъоу къыщыхьыгъ.

* * *

Тимур Энеевыр лъэныкъоу «Наука» зыфилорэмкӀэ къыха-хыгъ. Ар щымылагъэмэ, Юрий Гагариныр космосым быбы-шъуштыгъэп. Непэ Тимур ыныбж илээс 90-м ехьугъэ-ми, игъашӀэ зэрэщытэу зыфи-гъэлорышӀэгъэ лӀофыр (космо-навтикэр) ыгъэтӀылырӀэп. Ра-кетнэ техникэм феджагъ, я 3-рэ курсым исэу космическэ ушэтынхэр зышырэ купым хэ-тыгъ. Мстислав Келдыш ыналэ къытетэу прикладной хысапыр дэгъоу зэригъэшӀагъ. Т. Эне-евыр «Космические исследо-вания» зыфилорэ журналым ире-дактор. Апэрэ космическэ къу-хьэу цыф исэу чӀышъхьашъом зыщызылӀэтыгъэм игъогу зыфэ-дизыштыр ыкӀи ащ космосым

зыкӀызырэащигъэзэжъыштыр къызыдзэгъагъэр Тимур.

* * *

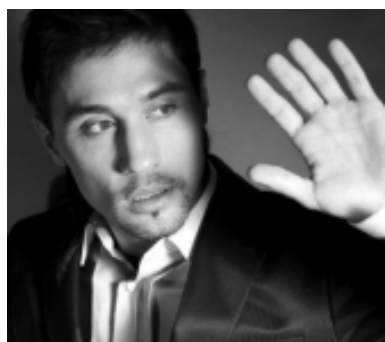
Интернет хэдзынхэм ялӀэны-къоу «Театрэмрэ киномрэ» зыфилорэмкӀэ текӀоныгъэр Ва-дим Цаликовым ыхьыгъ. Ар документалист, фильм 20-м ехьу тырихыгъ. Цыфыбэмэ зэлъашӀагъэмэ ащыщ «Беслан. ШӀэжъыр» зыфилорэр. Ар икӀы-гъэ илээсым къыдигъэкӀыгъагъ, кинофестивальбэмэ ахэлэжъагъ, хэгъэгум ыкӀи ӀэкӀыб къэралы-гъохэм агъэнэфэгъэ шӀухьаф-тынхэр бэу къыхыгъэх.

* * *

Лъэныкъоу «Литературэр» зыфилорэм Тимур Кибировыр апэ щышӀыгъ. 2014-рэ илээсым ащ усэхэр зыдэт я 22-рэ тхы-лыр къыдигъэкӀыгъ. Урысые шӀухьафтын лӀапӀэу «УсакӀо» зыфилорэр къыфагъэшъоша-гъэу щыт.

* * *

Дима Билан цыфхэм шӀу зэралӀэгъурэм ишыхьат ащ мэ-къабэ къызэрэфатыгъэр. «Зэ-лъашӀэрэ мэкъамэр» зыфилорэ лъэныкъомкӀэ ар зымакъэ лӀу-гъэхэ Полина Гудневам, Н. Ка-тамадзе, Жасмин, нэмыкӀхэми апэ ишыгъ.

* * *

«Зыфэдэ къэмыхьугъэ ди-рижеркӀэ» еджэх Тыгъуан Со-хиевым нэмыц критикхэу му-зыкэм ихэхьоныгъэхэм алъы-плӀэхэрэр. Ар Осетиюм щыщ, дунаим анахь зэлъашӀэрэ ди-

рижерэу тетхэм ащыщ, илээс 27-рэ нахь ыныбжӀэп. Урысы-ем и Къэралыгъо симфониче-скэ оркестрэ идирижерыгъ. Ис-ландиюм, Германиюм, Франци-юм рагъэблӀэгъэр лӀофшӀэкӀошху. ИкӀыгъэ илээсым къыщегъэ-жъагъэу Тыгъуанэ Театрэхом идирижер шъхьаӀ.

* * *

Джыри зы дирижер ныбжы-кӀэ гъэхьэгъэшхохэр музыкэм къызышӀыхэрэм ащыщхэу ыцӀэ къыралуагъ, ар Дана Мური-евар ары. Ащ нэмыкӀ зэлъашӀэ-рэ пшӀэзшӀэжъыи дирижерэу Дунаим тетӀэп. Дианэ илээс 14 ыныбж, Осетиюм щыщ. Мстислав Ростроповичюм ифонд щыщ ахьщэ (стипендию) къыра-тызэ рагъаджэ. ЗэнэкӀокъоу «Илээсым икӀушъхьэчлэс-2014-рэ» зыфилорэм цыфыбэмэ къы-зэрэхыхыгъэм пае лъэныкъоу «Надежда» зыфилорэмкӀэ апэрэ чыплӀэр къыхыгъ.

* * *

Абисалов Юрэ Урысыем изаслуженнэ сурэтышӀ. Лъэны-къоу «Изо- и декоративно-прикладное искусство» зыфи-лорэмкӀэ сурэтышӀхэм анахь дэгъоу къыхахыгъ. Ащ лӀоф зы-дишӀэгъэ сурэтхэр музей ыкӀи хэгъэгу зэфэхьысыжъхэм ащы-псэурэ коллекционерхэм ащэ-фых. Къызыхьыгъэ осетин лъэпкъыр ыгъэдахэу, илӀофшӀа-гъэхэм къащыгъэлагъоу дуна-им тет.

* * *

Урысыем ичемпионэу, Уры-сыемрэ УЕФА-мрэ я Кубок-хэр къэзыхыгъэу, футболымкӀэ Европэм ичемпионат джэрз медаль къыщыдзэыхыгъэу Вла-димир Габуровыр «Спорт» зы-филорэ лъэныкъом ащытекӀуагъ. Ӏэгъаор дязымыгъэдзэрэ къэ-лӀэпчӀэуыт «джигиткӀэ» къе-джэх, шъхьэклафэ къыфащы.

* * *

«Просветительство» зыфи-лорэ лъэныкъор журналистэу ыкӀи тхылтӀедзакӀоу Виктор Котляровым къыдихыгъ. Те-мыр Кавказым итарихь ижы-кӀэ къыщегъэжъагъэу тызыхэт лъэхьаным къынэсыжъэу къы-зэриугъоижъырэм ыкӀи тхылтӀ гъэшӀэгъонхэр къызэрэди-гъэкӀыхэрэм апае ащ Кавказым щыпсэурэ лъэпкъхэм амакъэ-хэр фатыгъэх.

* * *

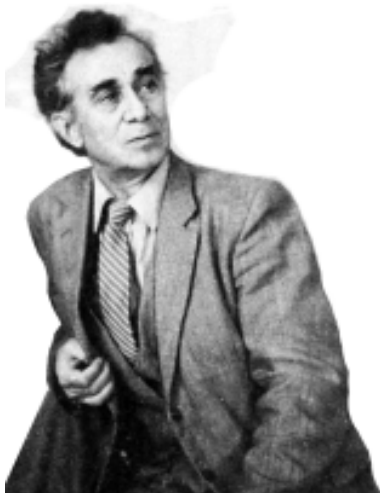
«Политика» зыфилорэ лъэ-ныкъомкӀэ атекӀуагъэри Осе-тием щыщ, Темыр Осетиюм иправительствэ ипащэу Сергей Такоевыр ары. Сергей ӀэнатӀэр сыдигъуи апэ ригъэшъыгъэп, ащ нэмыкӀэу мэхьанэ куу зӀэ зекӀуакӀэхэу, шӀыкӀэхэу, цыф-зэфыштыкӀэхэу гъашӀэм ты-зыщяутӀэкӀыхэрэр нахь егъэ-лӀапӀэх.

НэмыкӀхэм къыхахыгъэ агъэ-лӀэплэрэ цыфхэр зекӀэ зэхэ-тэу ыкӀи шъхьафэу, зырызхэу пштэхэми, цыф къызэрыкӀохэу зэрэщымытхэр ыкӀи къызы-хьыгъэхэ чыплӀэхэр, хэгъэгур ыкӀи дунаир зэрэщытэу зэра-гъэдахэрэр журналэу «Къу-шъхьэчлэсым» къыгъэлӀэгъуа-гъэх.

ШӀАУКӀО Аслъангуаш.

КУЛЬТУРЭМРЭ ЩЫЛЭНЫГЪЭМРЭ

Къыдготэу тэлъытэ

Тиреспубликэ икомпозитор цлэрылоу Клык Хысэ мы мафэхэм илъэс хъугэ ыгу кызытемыожырэр. Идунай ыхъожьыгъэми, ишлушлагэкӀэ кытхэт, тэгъэлаплэ.

Клык Хысэ икыуаджэу Нэшукъуае укытегушылэ зыху-клэ, артист цлэрылоу ащ кыдэ-кыгъэхэм ацӀэ къепло пшӀоигъо оху. Ахэр оредылоу Клык Зулхадж, лъэпкӀэ театрэм иартистэу Клык Юр, нэмыкӀхэри, Клык Хысэ Урысыем икомпозиторхэм я Союз хэтэу лъэпкӀэ искусствэм фэлэжъаг. Тарихъ шӀэныгъэхэмкӀэ кандидат ар хъугэ. Адыгэ къэра-

лыгъо университетым искусствэхэмкӀэ и Институт илъэс-сыбэрэ лоф чишлагъ. Къээзэкъ культурэм ифестивалэу МыекӀопэ районым щызэхашэрэм ижюри илъэс 20 ипэцаг. ЩыгхъуцӀэу кыфаусыгъэмэ зэу ащыщ «Пшызэ изаслуженнэ клэлэгъадж» зыфилорэр.

Тарихъ ыкӀи лӀыхъужь оредхэр зыдэт тхылъэу Клык Хысэ кыдыгъэкӀыгъэм кысфитет-

хэжы, нэпэеплӀ лӀаплэу кысфитыгъаг.

ЛӀэшӀэгъу зэфэшхъафхэм адыгэ лъэпкӀэ оредхэм чыплӀэу щырылагъэм Клык Хысэ иеп-лӀыкӀэхэр кырылоплагъэх. Цыфхэр лъэпкӀэ искусствэм щигъэгъуазэхэ шӀоигъоу оредышӀохэм ягъэпсыкӀэ зэригъэпшаг.

Ижырэ оредхэр къэзыло-щтыгъэхэм, шыкӀапщынэмкӀэ, къамылымкӀэ, пхъапщынэмкӀэ, пщынэмкӀэ, фэшхъафхэмкӀэ лъэпкӀэ оредышӀохэр зыгъэжынчыщтыгъэхэм якъэбархэр тхылъым кыщелуатэх. Тамбый Паго, Къоджэшъэо Бирам, Хъушт Ибрахым, икӀоджэгъухэм, нэмыкӀхэм ацӀэ кырыло. Ашугъу Теуцожь Цыгъо ыусыгъэхэм къатегуцылэ.

Урысыемрэ Адыгеимрэ искусствэхэмкӀэ язаслуженнэ лофышӀашхоу Клык Хысэ ишлушлагэкӀэ егъаши кытхэтышт. Ащ ригъэджагъэхэр нэпэ искусствэм, гъэсэнныгъэм ащэлажъэх. Иркутскэ клэлэгъаджэу лоф чишлагъ, Адыгеим и ЛъэпкӀэ театрэ шагъеуцурэ спектаклэхэм апае оредышӀохэр ыусыгъэх. Хысэ ыпхъоу Наталья Испанием щыпсэузэ, искусствэм щызэлашлагъ. Композиторэу, оредылоу, Адыгеим инароднэ артистэу Андзэрэкъо Чеславрэ Клык Хысэрэ ныбджэгъуныгъэу зэдашыгъэм искусствэр егъэжаплэ зэрэфэхъугъэр нэбгыритлуми ягопаг...

ИСКУССТВЭМРЭ ЗЭКЪОШНЫГЪЭМ ИГЪОГУХЭМРЭ

«Си Абхъазыр»
Адыгеим фагъадэ

Абхъазым ишӀэныгъэлэж цлэрылоу, сурэтышӀэу, клэлэгъэджэ шӀэныгъэхэмкӀэ докторэу, профессорэу, Москва ыкӀи Абхъазым ясурэтышӀхэм ясоюзхэм ахэтэу Рауф Барцицэ итворчествэ фэгъэхыгъэ къэгъэлэжгонхэр Адыгэ Республикэм икӀэлэ шӀхъалэ кыщызэлаухыг.

хъафитныгъэ фэбэнаг. Гъурдж дзэкӀолӀхэм гъэрэу аубытыгъаг.

ЛъэпкӀхэм язэкъошныгъэ лъэгъуакӀэхэр фэшӀыгъэнхэм А. БэгъушӀэр кытегушылэзэ, Къэбэртэе-Бэлкъарым, Къэрэцъе-

чӀэжъэгъоу Константин Зантарие зэкъош республикэхэм яздэдэпсэуныгъэ зызэриушӀом-бгъурэм осэ ин ритыг, Абхъазым и Президент ыцӀкӀэ зэхэхэм хэлэжъэхэрэм къафэгъушӀуаг. Адыгэ Республикэм исурэтышӀхэм я Союз итхъаматэу Хъуажь Рэмэзан искусствэ лъагэм цыфхэр зэрэзэфышӀэхэрэм кыпкырыкӀызэ, щыӀэныгъэм изэхъокыныгъэхэр нахъ нэрылӀэгъу зэрэхъухэрэм иеплӀыкӀэхэр кырылоплагъэх. Урысыем исурэтышӀхэм я Союз хэтэу Елена Абакумовар Рауф Барцицэ кыщытхъуг.

ЗэлашӀэрэ сурэтышӀэу, шӀэныгъэлэжъэу Рауф Барцицэ «Си Абхъаз» зыфилорэ къэгъэлэжгоныр МыекӀуапэ кызэрэщызэлаухыгъэр, зэхэхэм цыфыбэ зэрэхэлэжъагъэр лъэшэу гуалэ щыхъуг. Тарихым, гъэсэнныгъэм, цыфхэм ящылӀкӀэ къапкырыкӀызэ зэгъэпшэнхэр Р. Барцицэ ешӀых.

Сурэтхэм
уагъэгупшысэ

ЩыӀэныгъэр кызэрэгурылорэр, ылъэгъурэр исурэтхэмкӀэ кӀелуатэх. Едзыгъоху «КӀэлэ-цыкӀлугъор», «Си Абхъазыр», «Абхъазым итарихъ щыц нэ-

зыщыкӀогъэ Блабырхвэ ехылӀэгъэ гукъэкӀыжъхэр, сурэтхэр щыӀэныгъэм пэблагъэх.

Абхъаз унагъом ишагу сурэтымкӀэ кыгъэлэжгонэр, цыфхэр, шагузыуэхэр, чыгхэр нэгум кыкӀегъэуцох. Абхъазхэм зызэрафапэрэр, псзукӀэу ялэр нэмыкӀ лъэпкӀхэм ябгъапшэхэмэ, уналэ зытебдзэрэр сурэт пэпч гупшысэ хэхыгъэ зэрэхэплӀагъорэр ары.

СурэтышӀ цлэрылоу Гьогунэкъо Мухъарбий кызэрэтилуагъэу, Рауф Барцицэ исурэтхэр лъэпкӀ гупшысакӀэм кыегъэбаих. СурэтышӀ-модельерэу СтӀашъу Юрэ игулыты тшӀогъэшӀэгъо-ныг.

— Адыгэ къуаджэм тыдэтэу сурэтхэм тяплӀэу кытчыхъуг, — ело СтӀашъу Юрэ. — Сэ илъэсыбэрэ Абхъазым лоф чышӀлагъ, адыгэхэмрэ абхъазхэмрэ яшэн-хабзэхэм зэфэдэу ахэтлӀагъорэр макӀлэп.

Мамый РуспӀан, ШхъаплӀэкъо Къэсэй, ПэрэныкӀо Чэтиб, МэщфэшӀу Нэдждэт, Къуижь КъэплӀан, Лышэ Рустем, нэмыкӀхэри Абхъазым бэрэ кӀуагъэх. Къош республикэм кыщальэгъугъэр сурэтхэм кӀуатэу алытэ.

Мэзаем и 21-м нэс Рауф Барцицэ исурэтхэр музеем кыщальэгъоштых. Искусствэм пыщӀагъэхэр зэхэщакӀохэм рагъэблагъэх.

Сурэтхэр музеем кыщытетхыгъэх.

КъокыплӀэм щыпсэурэ лъэпкӀхэм яискусствэхэмкӀэ Къэралыгъо музееу МыекӀуапэ дэтым Рауф Барцицэ ышӀыгъэ

сурэтхэр кыщӀагъэлэжгонх. Музеем идиректорэу Кушъу Нэфсэт зэхэхэм кызэрэщылауагъэу, Рауф Барцицэ Урысыем, ӀэкӀыб хэгъэгухэм ащызэлашӀэ.

Адыгэ Республикэм культурэмкӀэ иминистрэу Къулэ Мыхъамэт Абхъазым кыкӀыгъэхэм гушылэ фӀабэхэр къафилуагъэх. Адыгеимрэ Абхъазымрэ язэфыщытыкӀэхэр культурэм, гъэсэнныгъэм зэращыпытэхэр хигъэунэфыкӀыгъэх.

Общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» итхъаматэу БэгъушӀэ Адам Абхъазым шӀукӀэ щӀлэ. Грузием иулэшыгъэ кӀуачӀэхэр заокӀэ Абхъазым зебанэхэм, Адыгеим икӀыгъэ купым хэтэу А. БэгъушӀэр Абхъазым иш-

Щэрджэсым, Абхъазым, Адыгеим ясурэтышӀхэм якъэгъэлэжгонхэр тишӀолъырхэм ащызэхэхэхэмэ шӀогъэшхо кыты-

щтэу ылъытаг. ЯныдэльфыбзекӀэ, ятарихъкӀэ ахэр зэпэлагъэх, нахышӀоу зэрэшлэнхэ алъэкӀышт.

Абхъазым и Президент иуп-

кӀубгъохэр», нэмыкӀхэри гъэшлэгъоных. ПсэупӀэу Блабырхвэ Р.Барцицэ кыщыхъуг. Художественнэ еджапӀэр Сыхъум кыщыдухыг. ИкӀэлэцыкӀлугъор

БАСКЕТБОЛ. АПШЪЭРЭ КУПЭУ «А»-р

Зыхыщтым хэклыплэ къегъоты

«Динамо-МГТУ» Мыекъуапэ — «Муссон» Севастополь — 84:81 (24:20, 18:20, 20:17, 22:24).
Щылэ мазэм и 30-м Мыекъуапэ шыздешлагъэх.
Зезыщагъэхэр: Д. Соболев — Воронеж, И. Куксов — Ростов-на-Дону, А. Сидорчук — Москва.
«Динамо-МГТУ»: Бажунаишвили — 9, Гапошин — 19, Коротков — 23, Еремин — 12, Широков — 16, Лундако, Милютин.

Апэрэ такыкхэм къащыублагъу хурджанэм лэгуаор спортсменхэм зэрэрадзэрэм ешлэгур гъэшлэгъон къышлыщтыгъ. Теклоныгъэр зыхыщтыр язэрэмыгъашлэу командэхэр зэнэкъокъуштыгъэх. Алексей Широковыр хурджанэм ычлэгъ дэгъоу шешлэщтыгъ. Лэгуаор къалэклихыщтми, хъагъэм ридзэщтми шыклэшлэхэр ыгъэфедэщтыгъэх. А. Широковым «Динамо-МГТУ»-м къыгъэзэжыгъ. Владимир Дудкор зыхэкълыхым, ащ ичылплэ Алексей иуцуагъ.

Илья Коротковыр тикомандэ зыхэтыр апэрэ ильэс. Спортсмен ныбжыкълэр псынклэу мэгупшысэ, «ешлэгъум къеджэ» зыфалорэм фэдэу шысэшлэу къегъэлабгъо. «Муссоном» иешлакloxэм лэгуаор къалэклихзэ, хурджанэм ридзэу зэп зэрэтлэгъугъэр.

Николай Ереминым, Роман Бажунаишвили, Илья Хмарэ, командэм икапитанэу Артем Гапошиным зэхэщэн логыгъохэмкли, хъагъэм лэгуаор радзэнымкли зэгурлыоныгъэ ахэлъыгъ. Хъаклэхэри узылэпашэу ешлэщтыгъэх. А. Матвеевыр, командэм икапитанэу И. Кожеватовыр, А. Марченкэр ялэпэлэсэнэгъэклэ нахъ къахэщыщтыгъэх. Бысымхэр очкоуи 10-клэ хъаклэхэм апэ итыгъэх, теклоныгъэр къыдахыщтэу къытцагъэхуштыгъ.

Ошлэ-дэмышлэу «Муссоном» иешлаклэ зэблихыгъ, гупчэр нахышлэу ыгъэфедэу, хъагъэм лэгуаор ридзэнымкли ешлэлэм ыбгъухэм хэклыплэхэр къащыгъотхэу фежыагъ. «Муссоныр» очкоуи 10-клэ бысымхэм апэ ишыгъ.

Зэлуклэгур аухынымкли такыкыи 3 къэнэжыгъэп. Адыгеим икомандэ игуетыныгъэклэ зыкыуегъаштэ. А. Гапошиным, А. Широковым, И. Хмарэ Хурджанэм лэгуаор радзэ. И. Коротковым пшысэм къыхэхыгъэ ешлаклэр къыгъэлабгъоу къытщэху, ащи пчъагъэм хегъахъо.

Нэгъэулэплэгъу 15 къэнагъэу А. Гапошиным ухъумаклохэм алэклэкли, хурджанэм лэгуаор ридзэагъ. Пчъагъэр 82:81 хуыгъэ. «Муссоныр» псынклэу шынэрэмэ ащыщэп, ыпэкклэ къылыгъ. А. Матвеевым хурджанэм пэблагъэу лэгуаор ыдзыгъ, ау хъагъэм имыфэу хурджанэм къыгъэлэ-тэжыгъ. Бысымхэм нэгъэулэплэгъу заулам къыклоцл хъагъэм лэгуаор радзэ — 84:81-рэ.

Зэклэмкли тикомандэ очкоуищ дзыгъо 13-м шыщэу 8-р хурджанэм ригъэфагъ. Хъаклэхэм 20-м шыщэу 5-р ары нылэп хъагъэм радзэагъэр. Тиспортсменхэм лэгуаор зылэкламыгъэклэу хэклы-

плэхэр къагъотынхэр нахышлэу къадэхуштыгъ.

Ятлонэрэ ешлэгур

«Динамо-МГТУ» — «Муссон» — 82:73 (21:17, 19:25, 17:17, 25:14).

«Динамо-МГТУ»: Бажунаишвили — 8, Гапошин — 9, Коротков — 25, Еремин — 15, Широков — 5, Лундако — 4, Хмара — 13, Милютин — 3.

«Муссоном» ятлонэрэ зэлуклэгур ыхынымкли амал имылагъу тплытэрэп. Аужырэ такыкхэм хъаклэмэ хъагъэм лэгуаор бэрэ радзэщтыгъ. А. Матвеевыр, О. Барановыр, А. Бурцевыр къахэщыщтыгъэх. Адыгеим испортсменхэр теклоныгъэм яшыпкъэу фэбэнагъэх. А. Гапошиным къыщегбгъэжыныш, уащытхуныр яфэшъуаш.

Пресс-зэлуклэр

— Апэрэ мафэм клэухым тикомандэ нахышлэу шешлагъ, къытилуагъ «Динамо-МГТУ»-м итренер шхьалэу, Адыгеим изаслуженнэ тренерэу Андрей Синельниковым. Ятлонэрэ зэлуклэгум «Муссоном» зэрэтфэлэклэу тыдешлагъ. Хъаклэхэр тапэ ишыжыныхэу игъо ифагъэхэп.

«Муссоном» иешлакloxэм ти-

къалэ агу рыхыгъ. Севастополь Урысыем къызэрэхэжыгъэм фэшл Волгоград, нэмыклэ къалэхэм къарыкыгъэ спортсменхэр аштагъэх, командэр агъэлэшыгъ. Спортым лэапкъ зэфыщытыклэхэр ыгъэпытэхэу алытэ. «Муссоныр» апэ итхэм ахэфэным фэбанэ.

Чыплэхэр

1. «Динамо» Челябинск — 43
2. «Рускон» Саранск — 40
3. «Строитель» Энгельс — 39
4. «Динамо-МГТУ» — 38
5. «Чебоксарские Ястребы» — 35
6. «Муссон» Севастополь — 33
7. «Самара-2» Самара — 31
8. «Старый Соболев» Н. Тагил — 31
9. «Магнитка» Магнитогорск — 28
10. «Тегас» Динской район — 24.

Адыгеим икомандэ мэзаем Урысыем ишолпырхэм ащешлэщт. И 14-15-м къалэу Энгельс, 17 — 18-м Самарэ, 27 — 28-м Нижний Тагил ячылплэ командэхэм алулэщт. Гъэтхэпэм и 10 — 11-м «Динамо-МГТУ»-р Мыекъуапэ шешлэщт.

Сурэтым итыр: **Мыекъуапэрэ Севастопольрэ якомандэхэр баскетбол зедешлэх.**

ГАНДБОЛ. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

«Адыгеир» къахэщы

Урысыем гандбоным-клэ изэнэкъокъу хэлэжъэрэ клэлэеджэклэ командэхэм язичэзыу ешлэгъухэр Мыекъуапэ шыклуагъэх, 2000-рэ ильэсым къэхыгъэ пшъашхэр тикъалэ шызэлуклагъэх.

Тольятти, Краснодар, Ростов-на-Дону, Ижевскэ, Мыекъуапэ якомандэхэр зедешлагъэх. «Адыгея» зыфилоу тиреспубликэ ыцлэклэ ешлагъэм итренерэу Евгений Поповым зэрилъытэрэмкли, зэнэкъокъур дэгъоу клуа-

гъэ. Тиреспубликэ шыщ пшъашхэр Урысыем иклэух зэлуклэгъухэм ахэлэжъэнхэм фэбанэх. Апэрэ ешлэгъуищыр «Адыгеим» къыхыгъ. Тольятти ипшъашхэм тхъаумафэм зэлуклэгур тшлуахыгъ.

Мыекъопэ «Адыфым» итренер шхьалэу Анатолий Скоробатовыр ешлэгъухэм япллыгъ. «Адыгеим» хэт пшъашхэм ухъазырыныгъэ дэгъу къагъэлэгъуагъэу елытэ. «Адыфыр» суперлигэм шешлэ. Мыекъуапэ иныбжыкклэ командэу «Адыгеим» сэнаушыгъэ зыхэлхэр хэтых, анахь дэгъухэр «Адыфым» къырагъэблэгъэщтых.

Мыекъуапэ иклэлэцыкы-ныбжыкклэ спорт еджаплэу Джэнчэтэ Султан ыцлэклэ шытым «Адыгеим» зыщегъасэ. Пшъашхэр еджэх, спортым яшыпкъэу пылтых.

Зэхэзыщагъэр ыкли къыдэзыгъэклырэр:

Адыгэ Республикэм лэапкъ логхэмкли, лэклиб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адырлэ зэлхыныгъэхэмкли ыкли къэбар жугъэм иамалхэмкли и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зылэшылэр:

385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр:

52-16-79,

редактор шхьалэм

иапэрэ гуадзэр:

52-49-44,

редактор гуадзэр-

пшъэдэжыгъэ зы-

хыырэ секретары:

52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием

хэутын логхэмкли,

телерадиокъэтын-

хэмкли ыкли зэлъы-

лэсклэ амалхэмкли

и Министерствэ

и Темыр-Кавказ

чыплэ гъэлары-

шлэпл, зэраушыхъа-

тыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у

«Полиграф-ЮГ»,

385000,

кь. Мыекъуапэ,

ур. Пионерскэр,

268

Зэклэмкли

пчъагъэр

4015

Индексхэр

52161

52162

Зак. 191

Хэутыным

узшыкклэтхэнэу шыт

уахьтэр

Сыхъатыр 18.00

Зыщыкклэтхэгъэхэ

уахьтэр

Сыхъатыр 18.00

Редактор

шхьалэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шхьалэм

иапэрэ гуадзэр

Мэшлэжъо

Саид

Редактор шхьалэм

игуадзэр —

пшъэдэжыгъэ

зыхыырэ

секретары

Хъурмэ Хъусен

Сурэтым итыр: тиреспубликэ игандбол командэу «Адыгеир».

Нэклубгор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбий.